

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/1153,**7. juuli 2021,****millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 172 ja 194,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust, ⁽²⁾toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks, töökohtade loomise edendamiseks ja pikaajaliste CO₂ heite vähendamise kohustuste täitmiseks on liidul vaja oma transpordi-, energeetika- ja digisektoris ajakohast, mitmeliigilist ja hästi toimivat taristut, mis aitab ühendada ning integreerida liitu ja selle kõiki saari ja piirkondi, sealhulgas selle kaugeid, äärepoolseimaid, perifeerseid, mägiseid ja hõredalt asustatud piirkondi. Need ühendused peaksid aitama parandada isikute, kaupade, kapitali ja teenuste vaba liikumist. Üleeuroopalised võrgud peaksid hõlbustama piiriüleste ühenduste loomist, soodustama suuremat majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning aitama kaasa konkurentsivõimelisema ja kestlikuma sotsiaalse turumajanduse saavutamisele ja kliimamuutuste vastu võitlemisele.
- (2) Euroopa ühendamise rahastu (edaspidi „CEF“ – Connecting Europe Facility) eesmärk on kiirendada investeerimist üleeuroopalistesse võrkudesse ning võimendada nii avaliku kui ka erasektori rahastamist, suurendades samal ajal õiguskindlust ja pidades kinni tehnoloogianeutraalsuse põhimõttest. CEF peaks võimaldama täielikult ära kasutada transpordi-, energeetika- ja digisektori omavahelist koostoimet ning seeläbi suurendama liidu meetmete tulemuslikkust ning võimaldama minimeerida rakendamiskulusid.
- (3) CEFi eesmärk peaks olema anda oma osa ka liidu kliimamuutustevastastesse meetmetesse ja toetada keskkonnasäästlikke ja sotsiaalselt kestlikke projekte, sealhulgas asjakohasel juhul kliimamuutuste mõju leevendamise ja nendega kohanemise meetmeid. Eelkõige tuleks suurendada CEFi panust Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppega ⁽⁴⁾ (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) võetud sihtide ja eesmärkide ning 2030. aastaks seatud kliima- ja energiaalaste sihtide ning pikaajalise CO₂ heite vähendamise eesmärgi saavutamisse.
- (4) CEF peaks tagama suure läbipaistvuse ning avaliku konsulteerimise kooskõlas liidu ja liikmesriikide kohaldatava õigusega.
- (5) Võttes arvesse, kui tähtis on võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas liidu kohustustega rakendada Pariisi kokkulepet ning saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, peaks käesolev määrus aitama kaasa kliimameetmete peavoolustamisele ja üldise eesmärgi – tagada vähemalt 30 % liidu eelarvekulutustest kliimaeesmärkide toetamiseks – saavutamisele. Lisaks peaks käesolev määrus aitama saavutada eesmärgi tagada 2024. aastal 7,5 % mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 iga-aastastest kulutustest bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide saavutamiseks ning 2026. ja 2027. aastal 10 % mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 iga-aastastest kulutustest bioloogilise

⁽¹⁾ ELT C 440, 6.12.2018, lk 191.⁽²⁾ ELT C 461, 21.12.2018, lk 173.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seisukoht (ELT C 158, 30.4.2021, lk 884) ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta esimese lugemise seisukoht (ELT C 276, 9.7.2021, lk 1). Euroopa Parlamendi 6. juuli 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).⁽⁴⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

mitmekesisuse eesmärkide saavutamiseks, võttes seejuures arvesse kliimaeesmärkide ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide praegust kattumist. CEF peaks oma meetmete kaudu panustama kogu oma rahastamispaketist kliimaeesmärkidesse 60 %, lähtudes muu hulgas järgmistest koefitsientidest: i) 100 % raudteetaristuga, laadimistaristuga, alternatiivsete ja säästvate kütustega, keskkonnahoidliku linnatranspordiga, elektrienergia ülekandmise ja salvestamisega, tarkvõrkudega, CO₂ transportimisega ja taastuvenergiaga seotud kulude puhul; ii) 40 % siseveeteedega, mitmeliigilise transpordiga ja gaasitaristuga seotud kulude puhul – kui see võimaldab suurendada taastuvvesiniku või biometaanii kasutamist. Üksikasjalikud kliimameetmetega seotud kulude jälgimiseks kohaldatavad koefitsiendid peaksid olema kohasel juhul kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 ⁽⁵⁾ I lisas esitatud koefitsientidega. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks CEFi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti asjakohaste hindamis- ja läbivaatamismenetluste kontekstis. Selleks et vältida olukorda, kus pikaajalised kliimamuutused hakkavad taristule negatiivselt mõju avaldama, ja tagada projektiga kaasnevate kasvuhoonegaaside heitega seotud kulude arvessevõtmine projekti majanduslikus hindamises, tuleks, kui see on asjakohane, tagada CEFist toetust saavate projektide puhul kliimakindlus vastavalt juhiste, mille peaks töötama välja komisjon kooskõlas juhistega muude liidu programmide kohta.

- (6) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklile 8 on kõigi meetmete puhul liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine. CEFi hindamise, ettevalmistamise, rakendamise ja seire käigus tuleks arvesse võtta ja edendada soolist võrdõiguslikkust ning kõigi võrdseid õigusi ja võimalusi ning nende eesmärkide peavoolustamist.
- (7) Selleks et täita aruandluskohustusi seoses liidu rahaliste vahendite kasutuselevõtuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2284 ⁽⁶⁾ eesmärkide täitmiseks võetud meetmete toetamiseks, tuleks jälgida kulutusi, mis on seotud õhusaasteainete heitkoguste vähendamiseга kõnealuse direktiivi alusel.
- (8) CEFi üks oluline eesmärk on tagada transpordi-, energeetika- ja digisektori suurem omavaheline koostoime ja vastastikune täiendavus. Selleks tuleks CEFiga ette näha, et võetakse vastu tööprogrammid, milles võiks käsitleda konkreetseid sekkumisvaldkondi, näiteks seoses ühendatud ja automatiseeritud liikuvusega või säästvate alternatiivkütustega. Digitaalse kommunikatsiooni võimaldamine võiks moodustada energeetika- ja transpordivaldkonna ühishuviprojekti lahutamatu osa. Peale selle peaks CEF võimaldama igas sektoris rahastamiskõlblikuna arvesse võtta mõningaid koostoimelisi elemente, mis haakuvad mõne muu sektoriga, kui tänu neile elementidele suureneb investeeingu sotsiaal-majanduslik kasu. Sektoritevahelist koostoimet tuleks stimuleerida meetmete väljavalimisel kasutatavate hindamiskriteeriumide kaudu, aga ka suurema kaasrahastamise abil.
- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1315/2013 ⁽⁷⁾ kohaste üleeuroopalist transpordivõrku (TEN-T) käsitlevate suunistega (edaspidi „TEN-T suunised“) määratakse kindlaks TEN-T taristu, täpsustatakse nõudeid, millele see taristu peab vastama, ning esitatakse TEN-T rakendamise meetmed. TEN-T suunistega nähakse eelkõige ette põhivõrgu lõplik väljaarendamine 2030. aastaks uue taristu loomise ning olemasoleva taristu ulatusliku ajakohastamise ja taastamise kaudu, et tagada võrgu katkematus.
- (10) Ühendatuse tagamiseks kogu liidus peaksid meetmed, millega aidatakse arendada transpordisektori ühishuviprojekte ja mida rahastatakse CEFist, tuginema kõikide transpordiliikide vastastikusele täiendavusele, et luua tõhusad, omavahel ühendatud ja mitmeliigilised võrgud. See peaks hõlmama maanteid nendes liikmesriikides, kus on veel vaja teha olulisi investeeinguid TEN-T maanteepõhivõrgu lõplikuks väljaarendamiseks.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).

- (11) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046⁽⁸⁾ (edaspidi „finantsmäärus“) artikli 193 lõikele 2 on võimalik toetust anda juba alustatud meetmele, tingimusel et taotleja suudab tõendada vajadust alustada meetet enne toetuslepingu allkirjastamist. Enne toetustaotluse esitamise kuupäeva tekkinud kulud ei ole siiski rahastamiskõlblikud, välja arvatud igakülgset põhjendatud erandjuhtudel. Selleks et vältida liidu toetuse andmises häireid, mis võivad kahjustada liidu huve, peaks olema võimalik sätestada piiratud ajavahemiku jooksul mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 alguses, et kulud, mis on tekkinud seoses käesoleva määruse alusel toetatavate juba alustatud meetmetega, on rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui need tekkisid enne toetustaotluse esitamist.
- (12) TEN-T suunistes kindlaks määratud eesmärkide saavutamiseks on vaja eelisjärjekorras toetada pooleliolevaid TEN-T projekte ning piiriüleseid ja puuduvaid ühendusi ning tagada, kus see on kohaldatav, et toetatud meetmed oleksid kooskõlas transpordikoridori käsitlevate tööplaanidega, mis on kehtestatud kooskõlas määrusega (EL) nr 1315/2013, ning võrgu toimimise ja koostalitluse üldise arenguga.
- (13) Eelkõige on Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi (ERTMS) täies mahus kasutuselevõtmiseks põhivõrgus 2030. aastaks vaja, nagu on ette nähtud määrusega (EL) nr 1315/2013, suurendada toetust liidu tasandil ja stimuleerida erainvestorite osalemist.
- (14) Lisaks on lennujaamade ühendamine TEN-T põhivõrguga TEN-T põhivõrgu eduka väljaarendamise ja tõhusa koostalitlusvõime tagamise tähtsaks eeltingimuseks. Seetõttu tuleks seada prioriteediks selliste ühenduste loomine seal, kus need puuduvad.
- (15) Piiriüleste meetmete rakendamiseks on vaja kavandamise ja rakendamise suuremat integreerimist. Ilma järgmisi näiteid tähtsuse järjekorda seadmata võiks sellise integratsiooni saavutada ühtse projektiettevõtja, ühise juhtimisstruktuuri, ühissettevõtte või kahepoolse õigusraamistiku loomisega, määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 47 kohasel rakendusaktil põhineva raamistiku või muu koostöövormi abil. Tuleks soodustada integreeritud juhtimisstruktuure, sealhulgas ühissettevõtete loomist, muu hulgas kõrgema kaasrahastamismäära abil.
- (16) Praegu väljatöötamisel olevate TEN-T väljaarendamise edendamise meetmete lihtsustamine peaks toetama transpordivaldkonna ühishuviprojektide tõhusamat elluviimist.
- (17) Selleks et võtta arvesse suurenevaid transpordivoogusid ja TEN-T arengut, tuleks kohandada põhivõrgukoridoride trasside ja nende eelnevalt kindlaksmääratud lõikude loendit. Selline kohandamine ei tohiks mõjutada põhivõrgu väljaarendamist 2030. aastaks, see peaks parandama liikmesriikide territooriumi koridoridega kaetust ja seda tuleks teha proportsionaalselt, et säilitada koridoride arengu ja sellekohase tegevuse koordineerimise järjepidevus ja tõhusus. Seepärast ei tohiks põhivõrgukoridorid pikeneda rohkem kui 15 %. Põhivõrgukoridoride trasside loendi puhul tuleks õigel ajal võtta arvesse põhivõrgu rakendamise läbivaatamise tulemusi, nagu on ette nähtud määruses (EL) nr 1315/2013. Läbivaatamisel tuleks võtta arvesse maha jäetud või lammutatud TEN-T piirkondlikke piiriüleseid raudteeühendusi ning muid üldvõrgus toimunud muutusi ja Ühendkuningriigi liidust väljaastumise mõju.
- (18) On vaja soodustada avaliku ja erasektori investeringuid kõikidesse transpordiliikidesse, et edendada kogu liidus arukat, koostalitlusvõimelist, säästvat, mitmeliigilist, kaasavat, juurdepääsetavat, ohutut ja turvalist liikuvust. Oma 31. mai 2017. aasta teatises „Säästva liikuvuse suunas: tegevuskava sotsiaalselt õiglaseks üleminekuks puhtale,

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

konkurentsivõimelisele ja ühendatud liikuvusele kõigi jaoks“ esitles komisjon erinevaid algatusi, kuidas muuta liiklus ohutumaks, soodustada teemaksuga arukat maksustamist, vähendada CO₂ heidet, õhusaastet ja liiklusummikuid, edendada ühendatud ja automatiseeritud liikuvust ning tagada töötajatele nõuetekohased tingimused ja puhkeajad. Asjakohasel juhul tuleks neile algatustele anda liidu rahalist toetust CEFist.

- (19) TEN-T suunistes nõutakse uute tehnoloogialahenduste ja innovatsiooniga seoses, et TEN-T peab võimaldama vähendada kõigi transpordiliikide CO₂ heidet, soodustades energiatõhusust ja alternatiivkütuste kasutamist, järgides seejuures tehnoloogianeutraalsuse põhimõtet. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/94/EL⁽⁹⁾ on kehtestatud ühine meetmeraamistik alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtuks kõigi transpordiliikide puhul liidus, et vähendada võimalikult palju sõltuvust fossiilkütustest ja leevendada transpordi keskkonna- ja kliimamõju. Nimetatud direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid samuti tagama üldkasutatavate laadimispunktide või tanklate kättesaadavuse 31. detsembriks 2025. Nagu komisjon rõhutas oma 8. novembri 2017. aasta novembri teatises „Euroopa vähese heitega liikuvuse strateegia elluviimine. Euroopa Liit, mis kaitseb planeeti, avardab oma kodanike võimalusi ning kaitseb oma tööstust ja töötajaid“, on vähese heitega liikuvuse edendamiseks vaja terviklikku meetmekogumit, sealhulgas rahalist toetust juhul, kui turutingimused tegevust piisavalt ei stimuleeri.
- (20) Seoses sellega on komisjon oma 17. mai 2018. aasta teatises „Säästev liikuvus Euroopas – ohutu, ühendatud ja keskkonnahoidlik“ rõhutanud, et automatiseeritud sõidukid ja täiustatud ühendatussüsteemid muudavad sõidukid ohutumaks, lihtsamini jagatavaks ja kättesaadavamaks kõikide kodanike, sealhulgas nende jaoks, kes praegu võivad olla liikuvusteenustest ära lõigatud, näiteks eakad ja piiratud liikumisvõimega isikud. Sellega seoses esildas komisjon ELi strateegilise tegevuskava liiklusohutuse kohta ja tegi ettepaneku muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/96/EÜ⁽¹⁰⁾.
- (21) Transpordiprojektide edukamaks lõpuleviimiseks võrgu vähem arenenud osades tuleks CEFi ümber paigutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1058⁽¹¹⁾ reguleeritud Ühtekuuluvusfondi eraldised, et rahastada Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide transpordiprojekte. Esimeses etapis, mis puudutab 70 % ümberpaigutatud vahenditest, tuleks rahastamiskõlblike projektide valimise puhul võtta arvesse Ühtekuuluvusfondist riikidele tehtud eraldisi. Ülejäänud 30 % ümberpaigutatud vahenditest tuleks jaotada Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide võimalikult paljude projektide vahel, lähtudes konkurentsi põhimõttest ning seades prioriteediks piiriüleseid ja puuduvad ühendused. Kõiki liikmesriike tuleks kohelda võrdselt ning püsivatest geograafilistest ebasoodsatest tingimustest tulenevat olukorda tuleks igakülgsest arvesse võtta. Komisjon peaks abistama Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavaid liikmesriike asjakohaste rahastamiskõlblike projektide ettevalmistamisel, eelkõige tugevdades asjaomaste riigiasutuste institutsioonilist suutlikkust.
- (22) Euroopa Ülemkogu leppis oma 21. juuli 2020. aasta järeldustes kokku, et laiemas mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kontekstis tuleb CEFist kasutada 1 384 000 000 eurot (2018. aasta hindades) Ühtekuuluvusfondist rahastatavate riikide vahel puuduvate suurte piiriüleste raudteeühenduste lõpuleviimiseks, et toetada siseturu toimimist, ning et selle summa suhtes tuleb kohaldada Ühtekuuluvusfondist CEFi ümberpaigutamise kaasrahastamise reegleid.
- (23) Pärast 10. novembri 2017. aasta ühisteatist „Sõjaväelise liikuvuse parandamine Euroopa Liidus“ rõhutati 28. märtsi 2018. aasta ühisteatistes sõjaväelise liikuvuse tegevuskava kohta, et transporditaristupoliitika pakub selget võimalust suurendada kaitsevajaduste ja TEN-T koostoimet üldise eesmärgiga parandada kogu liidus sõjaväelist liikuvust, võttes arvesse geograafilist tasakaalu ja kaaludes võimalikku kasu elanikkonnakaitse jaoks. Vastavalt sõjaväelise liikuvuse tegevuskavale kaalus nõukogu 2018. aastal sõjalisi vajadusi seoses transporditaristuga ja kinnitas need

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (ELT L 307, 28.10.2014, lk 1).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/96/EÜ teetaristu ohutuse korraldamise kohta (ELT L 319, 29.11.2008, lk 59).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60).

ning 2019. aastal selgitasid komisjoni talitused välja need TEN-T osad, mis on sobivad kahesuguse kasutuse jaoks, sealhulgas olemasoleva taristu ajakohastamisvajadused. Liidu rahalisi vahendeid kaheotstarbeliste projektide jaoks tuleks rakendada CEFi kaudu, võttes aluseks tööprogrammid, milles on arvesse võetud sõjaväelise liikuvuse tegevuskava kontekstis kehtestatud kohaldatavad nõuded, ning täiendav selliste prioriteetsete projektide esialgne loetelu, mille liikmesriigid on vastavalt nimetatud kavale kindlaks määranud.

- (24) TEN-T suunistes tunnistatakse, et üldvõrk tagab juurdepääsu ja ühendatuse kõigile liidu saartele ja piirkondadele, sealhulgas kaugetele ja äärepoolseimatele piirkondadele. 24. oktoobri 2017. aasta teatises „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“ seadis komisjon lisaks tähelepanu keskmesse äärepoolseimate piirkondade spetsiifilised transpordi-, energeetika- ja digitaalsed vajadused ja selle, et nende vajaduste rahuldamiseks tuleks ette näha piisav liidupoolne rahastamine, sealhulgas CEFist, kohaldades kaasrahastamise määrasid kuni 70 %.
- (25) Pidades silmas märkimisväärseid investeeeringuid, mida on vaja TEN-T põhivõrgu lõplikuks väljaarendamiseks 2030. aastaks (hinnanguliselt 350 miljardit eurot aastatel 2021–2027), TEN-T üldvõrgu väljaarendamiseks 2050. aastaks ning CO₂ heite vähendamiseks, digitaliseerimiseks ja linnaarenduseks (hinnanguliselt 700 miljardit eurot aastatel 2021–2027), on asjakohane kõige tõhusamalt ära kasutada liidu mitmesuguseid rahastamisprogramme ja -vahendeid, maksimeerides seeläbi liidu toetatavate investeeeringute lisaväärtust. See saavutatakse ühtlustatud investeeerimisprotsessiga, mis tagab kavandatavate transpordiprojektide nähtavuse ja kooskõla asjakohaste liidu programmidega, eelkõige CEFi, Euroopa Regionaalarengu Fondiga (ERF), Ühtekuuluvusfondiga ja programmiga „InvestEU“. Kui see on kohane, tuleks eelkõige arvesse võtta eeltingimusi, mis on üksikasjalikult esitatud määruse (EL) 2021/1060 IV lisas.
- (26) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 347/2013 ⁽¹²⁾ määratakse kindlaks üleeuroopalise energiataristuga seotud prioriteedid, mida on vaja rakendada, et täita liidu energia- ja kliimapoliitika eesmärgid; ühtlasi määratakse selles kindlaks kõnealuste prioriteetide rakendamiseks vajalikud ühishuviprojektid ning sätestatakse meetmed seoses lubade andmise, avalikkuse kaasamise ja reguleerimisega, et kiirendada ja/või hõlbustada kõnealuste projektide elluviimist, sealhulgas selliste projektide rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid liidu rahalise toetuse saamiseks. Nimetatud määruse kohasel ühishuviprojektide kindlaksmääramisel lähtutakse jätkuvalt energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttest, hinnates projekte selliste energianõudluse stsenaariumide alusel, mis on täielikult kooskõlas liidu energia- ja kliimaeesmärkidega.
- (27) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/2001 ⁽¹³⁾ rõhutatakse vajadust luua toetav raamistik, mis hõlmaks liidu rahaliste vahendite paremat kasutamist, ja pannakse erilist rõhku meetmetele, millega toetatakse piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas.
- (28) Taastuvenergia valdkonna arendamisel jääb küll prioriteediks võrgutaristu lõplik väljaarendamine, ent taastuvenergiaalase piiriülese koostöö lisamine ning aruka ja tõhusa energiasüsteemi, sealhulgas võrku tasakaalustada aitavate salvestamise ja tarbimiskaja lahenduste väljatöötamine kajastavad paketi „Puhas energia kõikidele eurooplastele“ arusaama, mille kohaselt võetakse ühine kohustus saavutada taastuvenergia osakaalu oluline kasv aastaks 2030, ning muutunud poliitilist konteksti, tagades õiglase ja asjakohase ülemineku ja seades põhjanevad pikaajalised CO₂ heite vähendamise eesmärgid.
- (29) Liidu CO₂ heite vähendamise tegevuskava seisukohalt on olulised innovatiivsed taristualased tehnoloogialahendused, mis võimaldavad üle minna vähese heitega energia- ja liikuvussüsteemidele ning suurendada tarnekindlust, eesmärgiga suurendada liidu energiasõltumatust. Eelkõige rõhutas komisjon oma 23. novembri 2017. aasta teatises „Euroopa energiavõrkude tugevdamine“ asjaolu, et olukorras, kus 2030. aastaks peab taastuvenergia moodustama poole toodetavast elektrienergiast, saab elektrienergiast üha tähtsam tegur, et sundida seni fossiilkütustel töötavaid sektoreid, näiteks transporti, tööstust ning kütmise ja jahutamise tegevaid ettevõtjaid, pöörama üha enam

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnustatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

tähelepanu CO₂ heite vähendamisele ning et sellest tulenevalt tuleb üleeuroopalise energiataristu poliitikas keskenduda elektrivõrkude ühendamise, elektrienergia salvestamise ja tarkvõrkude projektidele ning gaasitaristu investeeringutele. Selleks et toetada liidu CO₂ heite vähendamise eesmärke, siseturu integratsiooni ja varustuskindlust, tuleks igakülgset arvesse võtta ja esmatahtsana käsitada tehnoloogialahendusi ja projekte, mis aitavad üle minna vähese heitega majandusele. Komisjoni eesmärk on suurendada CEFist toetatavate tarkvõrke, innovaatilist salvestamist ja CO₂ transportimist käsitlevate piiriüleste projektide arvu.

- (30) Piiriüleste taastuvenergiaprojektide eesmärgiks on võimaldada taastuvenergia kulutõhusat kasutamist liidus ning jõuda liidu siduva eesmärgini saavutada 2030. aastaks vähemalt 32 % taastuvenergia osakaal, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 3, ning aidata kaasa taastuvenergiaga seotud uuendusliku tehnoloogia strateegilisele rakendamisele. Rahastamiskõlbliku tehnoloogia näited on muu hulgas taastuvenergia tootmine maismaa ja avamere tuulikute abil, päikeseenergia, säästev biomass, ookeanienergia, geotermiline energia või nende kombinatsioonid; nende võrku ühendamine ja lisaelementid, nagu salvestamise või muundamise rajatised. Rahastamiskõlblikud meetmed ei piirdu elektrienergia sektoriga ning võivad hõlmata ka teisi energiakandjaid ja sektorite potentsiaalset kombineerimist, näiteks kütmis- ja jahutamise-, elektri jõul gaasi tootmise, salvestamis- ja transpordisektoriga. Paindlikkuse säilitamiseks seoses tehnoloogiaarenduste ja -arenguga ei ole loetelu ammendav. Sellised projektid ei tähenda tingimata füüsilist ühendust koostööd tegevate liikmesriikide vahel. Need projektid võivad asuda ka ainult ühe osaleva liikmesriigi territooriumil, tingimusel et kohaldatakse käesoleva määruse lisa IV osa üldkriteeriume.
- (31) Selleks et toetada piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas ja projektide kasutuselevõtmist turul, peaks komisjon hõlbustama piiriüleste taastuvenergiaprojektide arendamist. Energeetikasektoris tuleks piiriüleste taastuvenergiaprojektide ebapiisava turul kasutuselevõtmise korral kasutada piiriüleste taastuvenergiaprojektide jaoks kavandatud kasutamata eelarvet selleks, et saavutada üleeuroopaliste energiavõrkude eesmärgid meetmete puhul, mis on seotud määruses (EL) nr 347/2013 sätestatud ühishuviprojektidega, enne kui kaalutakse selle võimalikku kasutamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁽¹⁴⁾ kohase liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi jaoks.
- (32) Kasutades süsteemi reaalarajas haldamist ja mõjutades piiriüleste energiavooge on vaja toetada tarkvõrkude projekte, mis ühendavad elektrienergia tootmise, jaotamise või tarbimise. CEFist selliste projektide jaoks antav toetus peaks kajastama ka tarkvõrkude keskset tähtsust energiasüsteemi ümberkujundamises ning aitama kõrvaldada rahastamispuudujäägid, mis praegu takistavad investeeringuid tarkvõrkude tehnoloogia laiaulatuslikuks kasutuselevõtuks.
- (33) Erilist tähelepanu tuleks liidu toetuse puhul pöörata energiavõrkude piiriülesele sidumisele, sealhulgas sellisele sidumisele, mida on vaja, et jõuda määruses (EL) 2018/1999 sätestatud eesmärgini saavutada 2020. aastaks elektrivõrkude 10 % omavaheline ühendatus ja 2030. aastaks 15 % omavaheline ühendatus. Elektrivõrkudevaheliste ühenduste kasutuselevõtt on turgude integreerimiseks ja energiasüsteemide eraldatuse lõpetamiseks väga olulise tähtsusega, võimaldades süsteemis kasutada rohkem taastuvenergiat ning saades seeläbi kasu nende erinevast nõudlusest ja taastuvenergia tarneportfellist, aga ka avamere tuuleenergia võrgustikest ja tarkvõrkudest ning ühendades kõik riigid likviidseks ja konkurentsivõimeliseks energiaturuks.
- (34) Digitaalse ühtse turu saavutamise aluseks on digitaalse ühendatuse taristu. Liidu tööstussektori digitaliseerimine ning selliste sektorite nagu transport, energeetika, tervishoid ja avalik haldus ajakohastamine sõltuvad üldisest juurdepääsust usaldusväärsetele ja taskukohastele suure ning ülisuure läbilaskevõimega võrkudele. Digitaalne ühendatus on muutunud üheks otsustavaks teguriks, mille abil vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi, toetada kohapealse majanduse ajakohastamist ning majandustegevuse mitmekesistamist.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

CEFi sekkumise ulatust digitaalse ühendatuse taristu valdkonnas tuleks kohandada nii, et võetaks arvesse selle kasvavat mõju majandusele ja kogu ühiskonnale. Seepärast on vaja kindlaks määrata liidu digitaalse ühtse turu eesmärkide saavutamiseks vajalikud digitaalse ühendatuse taristu ühishuviprojektid ning tunnistada kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 283/2014 ⁽¹⁵⁾.

- (35) Komisjon seab oma 14. septembri 2016. aasta teatises „Ühendatus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“ (edaspidi „gigabitiühiskonna strateegia“) strateegilised eesmärgid aastaks 2025, pidades silmas digitaalse ühendatuse taristusse tehtavate investeeringute optimeerimist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/1972 ⁽¹⁶⁾ on muu hulgas seatud eesmärgiks luua õiguskeskkond, mis stimuleeriks erainvesteeringuid digitaalse ühendatuse võrkudesse. Sellegipoolest on selge, et paljudes liidu piirkondades ei ole võrkude kasutuselevõtt jätkuvalt majanduslikult otstarbekas mitmesuguste tegurite tõttu, nagu kaugel asukoht ning territoriaalne ja geograafiline eripära, väike rahvastikutihedus ning mitmesugused sotsiaal-majanduslikud tegurid, ning seetõttu tuleb küsimusele kiiremas korras suuremat tähelepanu pöörata. Seetõttu tuleks CEFi kohandada nii, et see aitaks kaasa nende gigabitiühiskonna strateegias esitatud strateegiliste eesmärkide saavutamisele, mille eesmärk on aidata kaasa maa- ja linnapiirkondade tasakaalustatud arengule, ning millega täiendatakse toetust, mida ülisuure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtmiseks antakse muudest programmidest, eelkõige ERFist, Ühtekuuluvusfondist ja programmist „InvestEU“.
- (36) Ehkki kõik internetiga ühendatud digitaalse ühendatuse võrgud on olemuselt üleeuroopalised, olles seda peamiselt nende võimaldatavate rakenduste ja teenuste toimimise tõttu, tuleks CEFist antava toetuse puhul seada esikohale meetmed, mis eeldatavalt mõjutavad digitaalset ühtset turgu kõige rohkem, muu hulgas seetõttu, et need on kooskõlas gigabitiühiskonna strateegias esitatud eesmärkidega, aga ka meetmed, mis eeldatavalt mõjutavad majanduse ja ühiskonna digitaliseerimist, võttes arvesse täheldatud turuhäireid ja rakendamistakistusi.
- (37) Koolid, ülikoolid, raamatukogud, kohalikud, piirkondlikud või riiklikud ametiasutused, põhilised avalike teenuste osutajad, haiglad ja meditsiinikeskused, transpordisõlmed ja digimahukad ettevõtted on üksused ja kohad, mis võivad suunata oma asukoha olulisi sotsiaal-majanduslikke arengutendentse, muu hulgas maapiirkondades ja hõredalt asustatud piirkondades. Sellised sotsiaal-majanduslikud keskused peavad saama gigabitiühenduse eelisjärjekorras, et tagada parimate teenuste ja rakenduste kättesaadavus kodumajapidamistele, ettevõtjatele ja kohalikele kogukondadele liidus. CEFst tuleks toetada juurdepääsu ülisuure läbilaskevõimega võrkudele, sealhulgas 5G-süsteemidele ja muule tiptasemel ühendatusele, mis on võimelised pakkuma nendele sotsiaal-majanduslikele keskustele gigabitiühendust, et maksimeerida nende positiivset mõju nende piirkondade majandusele ja ühiskonnale laiemalt, sealhulgas tekitades kasutajate suurema nõudluse ühendatuse ja teenuste järele.
- (38) Ühendamata piirkonnad üle kogu liidu on digitaalse ühtse turu kitsaskohtadeks ja kujutavad endast kasutamata potentsiaali. Enamikes maa- ja äärepoolseimates piirkondades võib väga hea kvaliteediga internetiühendus olla tähtis roll digilõhe, isoleerituse ning rahvastikukao ärahoidmisel, kuna see vähendab kaupade tarnimise ja teenuste osutamise kulu ning osaliselt kompenseerib asukoha kauguse. Väga hea kvaliteediga internetiühendus on vajalik uute majandusvõimaluste ärakasutamiseks, näiteks täppis põllumajandusega tegelemiseks või biomajanduse arendamiseks maapiirkondades. CEF peaks tagama kõikidele maal ja linnas asuvatele kodumajapidamistele liidus ülisuure läbilaskevõimega püsi- või traadita ühenduse, keskendudes sellistele ühendustele, mille puhul täheldatakse teatavaid turutõrkeid, mida on võimalik luua vähese osatähtsusega toetuste abil. CEFist toetatavate meetmete koostoiemate tuleks maksimeerida, võttes igakülgselt arvesse asjaomas piirkonnas asuvate sotsiaal-majanduslike keskustele kontsentratsiooni taset ja kaetuse loomiseks vajalikku rahastamise taset. Lisaks peaks CEF püüdma saavutada kodumajapidamiste ja territooriumide võimalikult laia kaetuse, sest juba kaetud piirkonnas esinevaid lünki hiljem täita ei ole majanduslikult otstarbekas.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 283/2014, milles käsitletakse üleeuroopalisi telekommunikatsioonitaristu valdkonna võrke hõlmavaid suuniseid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1336/97/EÜ (ELT L 86, 21.3.2014, lk 14).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

- (39) Algatuse „WiFi4EU“ edule tuginedes tuleks CEFist ka edaspidi toetada tasuta, turvalist, väga hea kvaliteediga, kohalikku traadita internetiühendust kohalikes avaliku elu keskustes, sealhulgas sellistes avaliku sektori ülesandeid täitvates üksustes nagu riigiasutused ja avalike teenuste pakkujad, ning avalikkusele ligipääsetavatel väliatel, et edendada liidu digitaalset nägemust kohalikes kogukondades.
- (40) Digitaristu on oluline innovatsiooni hüppelaud. Selleks et maksimeerida CEFi mõju, peaks see keskenduma digitaristu rahastamisele. Digitaalsed üksikteenused ja -rakendused, nagu need, mis hõlmavad mitmesugust hajusraamatu tehnoloogiat või tehisintellekti rakendamist, tuleks seetõttu jätta CEFi kohaldamisalast välja ja selle asemel, kui see on asjakohane, tuleks neid käsitleda selliste muude vahendite kaudu nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/694 ⁽¹⁷⁾ loodud programm „Digitaalne Euroopa“. Samuti on oluline maksimeerida eri programmide vahelist koostoimet.
- (41) Selleks et oodatavad järgmise põlvkonna digiteenused, näiteks asjade internet ja digirakendused, mis peaksid tooma märkimisväärset kasu eri sektoritele ja kogu ühiskonnale, oleksid elujõulised, on vaja katkematut piiriülest kaetust 5G-süsteemidega, pidades eelkõige silmas seda, et kasutajatele ja seadmetele oleks internetiühendus tagatud ka siis, kui nad liiguvad ühest kohast teise. Samal ajal on endiselt selgusetu, kuidas jagada 5G-süsteemide kasutuselevõtu kulusid kõnealuste sektorite vahel, ja kommertskasutusega kaasnevad tajutavad riskid on mõnes olulises valdkonnas väga suured. Ühendatud liikuvuse valdkonna uute rakenduste esimese etapi põhiteemadeks kujunevad tõenäoliselt maanteekoridorid ja raudteeühendused, mistõttu peetakse neid CEFist rahastamise seisukohast esmatähtsateks piiriülesteks projektideks.
- (42) Kasutusele on vaja võtta elektroonilise side tuumikvõrgud, sealhulgas merekaablid, mis ühendavad Euroopa territooriume kolmandate riikidega muudel mandritel või ühendavad Euroopa saari, äärepoolseimaid piirkondi või ülemeremaid ja -territooriume, sealhulgas liidu territoriaalvete ja liikmesriikide majandusvööndi kaudu, et tagada selle elutähtsa taristu vajalik liiasus, suurendada liidu digivõrkude läbilaskevõimet ja töökindlust ning aidata suurendada territoriaalset ühtekuuluvust. Ilma avaliku sektori toetuseta ei ole sellised projektid aga sageli majanduslikult elujõulised. Lisaks peaks toetus olema kättesaadav selleks, et täiendada Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötlemise ressursi piisava läbilaskevõimega terabitüühendusega.
- (43) Meetmetega, mis aitavad kaasa digitaalse ühendatuse taristuga seotud ühishuviprojektide elluviimisele, tuleks võtta kasutusele konkreetse projekti jaoks parim ja sobivaim olemasolev tehnoloogia, mis annab parima tasakaalu andmevoole läbilaskevõime, edastamise turvalisuse, võrgu töökindluse ja kulutõhususe seisukohast tipptasemel tehnoloogialahenduste vahel. See tuleks tööprogrammides esikohale seada, võttes arvesse käesolevas määruses sätestatud kriteeriume. Sotsiaal-majandusliku ja keskkonnakasu maksimeerimiseks võib ülisuure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtmine hõlmata ka passiivset taristut. Meetmete prioriseerimisel tuleks võtta arvesse ühendatuse võimalikku positiivset ülekanduvat mõju, näiteks kui kasutusele võetud projekt võib suurendada selliste tulevaste projektide kasutuselevõtu majanduslikku tasuvust, millega kaetakse seni katmata piirkonnad ja elanikkond.
- (44) Liit on välja töötanud oma satelliidipõhise positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogia (programmid Galileo ja EGNOS) ning Maa seire ja jälgimise programmi (Copernicus). Programmid Galileo, EGNOS ja Copernicus pakuvad täiustatud teenuseid, millest saavad olulist majanduslikku kasu nii avaliku kui ka erasektori kasutajad. Seepärast peaksid kõik CEFist rahastatavad transpordi-, energeetika- ja digitaristud, mis kasutavad positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogiat või Maa seire teenuseid, nimetatud programmidega tehniliselt ühilduma.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/694, millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240 (ELT L 166, 11.5.2021, lk 1).

- (45) Praeguse programmi raames avaldati 2017. aastal esimene konkursikutse segarahastuse andmiseks ja selle positiivsed tulemused kinnitasid, et liidu toetuste kasutamine koos rahaliste vahenditega, mis saadakse Euroopa Investeerimispanngalt või riiklikelt tugipankadelt või muudelt arengut rahastavatel asutustel ja avaliku sektori finantsasutustel ning erasektori finantsasutustelt ja investoritelt, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluse alusel, on asjakohane ja annab lisaväärtust. Segarahastamine peaks aitama kaasata erasektori investeeringuid ja võimendada avaliku sektori üldist panust kooskõlas programmi „InvestEU“ eesmärkidega. Seepärast tuleks CEFist jätkuvalt toetada meetmeid, mida on võimalik rahastada liidu toetusi ja muid rahastamisallikaid kombineerides.
- (46) Transpordisektoris ei tohiks segarahastamistoiminguteks kasutatud summad ületada 10 % mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriigi 1 alamrubriigi 2 summast. Segarahastamistoiminguid peaks olema võimalik kasutada näiteks meetmete puhul, mis on seotud aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, kaasava, juurdepääsetava, ohutu ja turvalise liikuvusega.
- (47) CEFi poliitikaeesmärke täidetakse ka programmi „InvestEU“ poliitikaaharudesse kuuluvate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatistega. CEFi meetmeid tuleks kasutada investeeringute soodustamiseks, tegeledes turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordadega, eelkõige juhul, kui meetmed ei ole majanduslikult tasuvad, tehes seda proportsionaalsel viisil ja erasektori rahalisi vahendeid dubleerimata või välja tõrjumata, kuid neil on selge liidu lisaväärtus.
- (48) Selleks et soodustada innovatsioonitsükli terviklikku arengut, on vaja tagada liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide raames väljatöötatud innovatiivsete lahenduste ning CEFi toel kasutusele võetud innovatiivsete lahenduste vastastikune täiendavus. Sel eesmärgil aitab koostoime Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695⁽¹⁸⁾ loodud programmiga „Euroopa horisont“ tagada, et programmi „Euroopa horisont“ strateegilise planeerimise raames selgitatakse välja ja määratakse kindlaks liidu transpordi-, energeetika- ja digisektori teadus- ja innovatsioonivajadused. Lisaks peab koostoime programmiga „Euroopa horisont“ tagama, et CEFist toetatakse innovatiivse tehnoloogia ja lahenduste, eelkõige programmi „Euroopa horisont“ abil loodud tehnoloogia ja lahenduste ulatuslikku tutvustamist ja kasutuselevõttu transpordi-, energeetika- ja digitaristu valdkonnas. Koostoime programmiga „Euroopa horisont“ peab samuti tagama, et lihtsustatakse teabe ja andmete vahetamist programmi „Euroopa horisont“ ja CEFi vahel, seades näiteks tähelepanu keskmesse programmi „Euroopa horisont“ raames välja töötatud ja suure turuvalmidusega tehnoloogia, mille võiks CEFi kaudu edaspidi kasutusele võtta.
- (49) CEFi kestus peaks olema vastavuses mitmeaastase finantsraamistiku kestusega. Käesoleva määrusega tuleks kehtestada kogu ajavahemikku 2021–2027 hõlmav rahastamisapakett, mis on iga-aastase eelarvementluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava, ⁽¹⁹⁾ punkti 18 tähenduses.
- (50) Liidu tasandil moodustab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raamistiku, milles tehakse kindlaks riikide reformiprioriteetid ja jälgitakse nende elluviimist. Liikmesriigid töötavad välja oma mitmeaastase investeerimisstrateegia nende reformiprioriteetide toetamiseks. Need strateegiad tuleks esitada koos iga-aastaste riiklike reformikavadega, et anda ülevaade prioriteetsetest investeerimisprojektidest, mida tuleb toetada riiklikest või liidu vahenditest või mõlemast, ning et neid projekte koordineerida. Samuti peaksid need olema suunatud sellele, et liidu

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisreeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1).

⁽¹⁹⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

rahalisi vahendeid kasutatakse järjekindlalt ja suurendatakse võimalikult palju lisaväärtust, mida annab rahaline toetus, mida saadakse eeskätt ERFist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa investeringute stabiliseerimise vahendist, programmist „InvestEU“ ja CEFist, kui see on asjakohane. Rahalist toetust tuleks kasutada ka kooskõlas liidu ja riiklike energia- ja kliimakavadega, kui see on asjakohane.

- (51) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, auhindade, hangete ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.
- (52) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Selliste valikute tegemisel tuleks kaaluda kindlasummaliste maksete, ühtsete määrade ja ühikuhindade kasutamist, samuti kuludega sidumata rahastamise kasutamist, nagu on osutatud finantsmääruse artikli 125 lõikes 1.
- (53) Liidus asuvad õigussubjektid peaksid nii palju kui võimalik osalema vastastikku CEFis osalevate kolmandate riikide samaväärsetes programmides.
- (54) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ⁽²⁰⁾ (edaspidi „EMP leping“), milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õigusaktide alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.
- (55) Finantsmääruses kehtestatakse toetuste andmise reeglid. Selleks et võtta arvesse CEFist toetatavate meetmete eripära ja tagada nende järjekindel rakendamine CEFIGa hõlmatud sektorites, on vaja kehtestada rahastamiskõlblikkuse ja hindamiskriteeriumidega seotud lisanäitajad. Tegevuste valimise ja nende rahastamise puhul tuleks järgida üksnes käesolevas määruses ja finantsmääruses sätestatud tingimusi. Ilma et see piiraks finantsmääruse kohaldamist, peaks olema võimalik näha tööprogrammides ette lihtsustatud menetlus.
- (56) Finantsmääruse kohaselt kehtestatakse valiku- ja hindamiskriteeriumid tööprogrammides. Transpordisektoris tuleks projekti kvaliteeti ja asjakohasust hinnates võtta arvesse ka projekti eeldatavat mõju Euroopa ühendatusele, selle vastavust ligipääsetavusnõuetele ja selle strateegiat seoses tulevaste hooldusvajadustega.
- (57) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ⁽²¹⁾ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95, ⁽²²⁾ (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ⁽²³⁾ ja (EL) 2017/1939 ⁽²⁴⁾ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on OLAFil vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust,

⁽²⁰⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlust ja millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²²⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽²³⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽²⁴⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371, ⁽²⁵⁾ ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikoja ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (58) Vastavalt nõukogu otsusele 2013/755/EL ⁽²⁶⁾ on ülemeremaades ja -territooriumidel elavad isikud ja asuvad üksused toetuskõlblikud, kui CEFi reeglitest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (59) Liit peaks püüdma saavutada sidususe ja koostoime oma välispoliitikaprogrammidega, sealhulgas ühinemiseelse abiga, lähtudes kohustustest, mis on võetud seoses komisjoni 6. veebruari 2018. aasta teatisega „Lääne-Balkani riikide reaalne ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega“.
- (60) Kui kolmandad riigid või kolmandates riikides asuvad üksused osalevad ühishuviprojekte või piiriüleseid taastuenergiaprojekte ellu viia aitavates meetmetes, peaks rahaline toetus olema kättesaadav üksnes juhul, kui see on hädavajalik kõnealuste projektide eesmärkide saavutamiseks. Piiriüleste taastuenergiaprojektide puhul peaks ühe või mitme liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelises (sealhulgas energiaühenduse siseses) koostöös täitma direktiivis (EL) 2018/2001 sätestatud tingimusi seoses vajadusega füüsilise ühenduse järele liiduga.
- (61) Komisjoni märgib oma 3. oktoobri 2017. aasta teatises „Kuidas rakendada Euroopa riigihanked kogu Euroopa teenistusse“, et liit on maailma kõige avatum hanketurg, kuid liidu äriühingute pääs teiste riikide turgudele ei ole alati vastastikune. CEFi toetusesaadajad peaksid seetõttu kasutama täielikult ära Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL ⁽²⁷⁾ pakutavaid strateegiliste hangete võimalusi.
- (62) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe ⁽²⁸⁾ punktidele 22 ja 23 tuleks CEFi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, nagu kliimameetmete jälgimine, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata CEFi mõju kohapeal. Komisjon peaks korraldama hindamised ning edastama nende tulemused Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, et hinnata rahastamise tulemuslikkust ja tõhusust ning selle mõju CEFi üldeesmärkide saavutamisele ja teha vajalikud kohandused.
- (63) Selleks et hinnata CEFi raames tehtud edusamme käesolevas määruses sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel ja anda neist aru, tuleks rakendada mõõdetavaid näitajaid sisaldavaid läbipaistvaid, kontrollitavaid ja nõuetekohaseid seire- ja aruandlusmeetmeid. Kõnealused meetmed peaksid tagama ka CEFi saavutuste tunnustamise. Selline tulemusaruannete süsteem peaks tagama, et CEFi rakendamise ja selle tulemuste seireks kasutatavaid andmeid saab

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁽²⁶⁾ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihanked ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

⁽²⁸⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

kasutada tehtud edusammude ja esinenud raskuste põhjalikuks analüüsimiseks ning et neid andmeid ja tulemusi kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal. CEFi jaoks asjakohaste andmete kogumiseks tuleb liidu vahendite saajatele kehtestada proportsionaalsed aruandlusnõuded.

- (64) CEFi tuleks rakendada tööprogrammidega. Komisjon peaks võtma 15. oktoobriks 2021 vastu esimesed mitmeaastased tööprogrammid, mis peaksid sisaldama CEFi esimese kolme aasta konkursikutsete ajakava, nende teemasid ja ligikaudset eelarvet, samuti eeldatavat raamistikku, mis hõlmab kogu programmitöö perioodi.
- (65) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et kehtestada erinormid piiriüleste taastuenergiaprojektide osade kaasrahastamise kohta; määrata vajaduse korral kindlaks taristu nõuded, mida kohaldatakse teatavat liiki kahesuguse kasutusega taristuga seotud meetmete suhtes, ning kahesuguse kasutusega taristuga seotud meetmete hindamise menetlus; võtta vastu tööprogramme ning anda liidu finantstoetust. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽²⁹⁾.
- (66) Selleks et vajaduse korral kohandada CEFi seireks kasutatavaid näitajaid, transpordisektoris igale erieesmärgile eraldatud eelarvevahendite soovituslikke protsendimäärasid ja transpordi põhivõrgukoridoride määratlust, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse lisa I, II ja III osa muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (67) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt rajada, arendada ja ajakohastada üleeuroopalisi võrke transpordi-, energeetika- ja digisektoris ning viia nende rajamine lõpule ja hõlbustada piiriülest koostööd taastuenergia valdkonnas, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (68) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1316/2013 ⁽³⁰⁾ ning määrus (EL) nr 283/2014 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada. Samal ajal peaks aga määruse (EL) nr 1316/2013 (millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 913/2010 ⁽³¹⁾ lisa) artikkel 29 kaubaveokoridoride loetelu osas kehtima jääma.
- (69) Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkonnades toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamise alustamist mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatavalt alates 1. jaanuarist 2021,

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129).

⁽³¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 913/2010 konkurentsivõimeliseks kaubaveoks kasutatava Euroopa raudteevõrgustiku kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 22).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa ühendamise rahastu (CEF) mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kehtivuse ajaks.

Käesolevas määruses sätestatakse CEFi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „meede“ – rahaliselt ja tehniliselt sõltumatuna määratletud ning ajalisel piiritletud tegevus, mida on vaja projekti elluviimiseks;
- b) „alternatiivkütused“ – direktiivi 2014/94/EL artikli 2 punktis 1 määratletud alternatiivkütused kõigi transpordiliikide jaoks;
- c) „toetusesaaja“ – juriidilise isiku staatusega üksus, kellega on sõlmitud toetusleping;
- d) „segarahastamistoiming“ – meetmed, mida toetatakse liidu eelarvest, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 kohaste segarahastamisvahendite raames, ja mille puhul kombineeritakse liidu eelarve tagastamatus vormis antavat toetust ja/või rahastamisvahendeid ja/või eelarvelisi tagatise arengut rahastavate asutuste või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite tagasimakstava toetusega;
- e) „üldvõrk“ – määruse (EL) nr 1315/2013 II peatüki kohaselt kindlaks määratud transporditaristu;
- f) „põhivõrk“ – määruse (EL) nr 1315/2013 III peatüki kohaselt kindlaks määratud transporditaristu;
- g) „põhivõrgukoridorid“ – põhivõrgu kooskõlastatud rakendamist lihtsustavad vahendid, mis on sätestatud määruse (EL) nr 1315/2013 IV peatükis ja loetletud käesoleva määruse lisa III osas;
- h) „piiriülene ühendus“ – transpordisektoris ühishuviprojekt, mis tagab TEN-T katkematuse liikmesriikide vahel või liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel;
- i) „puudev ühendus“ – kõigi transpordiliikide puhul TEN-T puudev lõik või põhi- või üldvõrgu ühendust TEN-T koridoridega tagav transpordilõik, mis ei võimalda TEN-T katkematust või sisaldab üht või mitut kitsaskohta, millel on kahjulik mõju TEN-T katkematusele;
- j) „kahesuguse kasutusega taristu“ – transpordivõrgu taristu, mis vastab nii tsiviil- kui ka kaitsetstarbelistele vajadustele;
- k) „piiriülene taastuvenergiaprojekt“ – projekt, mis on välja valitud või vastab tingimustele, et saada välja valitud kahe või enama liikmesriigi vahelise koostöölepingu või mõne muu kokkuleppe alusel või ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vaheliste kokkulepete alusel taastuvenergia kavandamise või kasutuselevõtu valdkonnas, nagu on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklites 8, 9, 11 ja 13, kooskõlas käesoleva määruse lisa IV osas sätestatud kriteeriumidega;

- l) „energiatõhususe esikohale seadmine“ – määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis 18 määratletud energiatõhususe esikohale seadmine;
- m) „digitaalse ühendatuse taristu“ – ülisuure läbilaskevõimega võrgud, 5G-süsteemid, väga hea kvaliteediga kohalik traadita internetiühendus ja tuumikvõrgud ning transpordi- ja energiataristuga otseselt seotud toimivad digiplatvormid;
- n) „5G-süsteemid“ – digitaristu elementide kogum, mis põhineb mobiilside ja traadita side tehnoloogia üleilmselt kokkulepitud standarditel ning mida kasutatakse täiustatud käitamiskarakteristikutega, näiteks ülisuure andmeedastuskiiruse ja läbilaskevõimega, lühikese latentsusajaga ühendustega ning ülitöökindlate ühendatus- ja lisaväärtusteenuste puhul või paljude omavahel ühendatud seadmete töö toetamiseks;
- o) „5G-koridor“ – maantee-, raudtee- või siseveeteetranspordi marsruut, mis on täielikult kaetud digitaalse ühendatuse taristuga, eelkõige 5G-süsteemidega, ning võimaldab katkematult osutada koostoimivaid digiteenuseid, näiteks ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse teenuseid, samalaadseid aruka liikuvuse raudteeteenuseid või digitaalset ühendatust siseveeteedel;
- p) „transpordi- ja energiataristuga otseselt seotud toimivad digiplatvormid“ – füüsilised ja virtuaalsed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid, mida käitatakse kommunikatsioonitaristu abil ning mis toetavad transpordi- või energiataristu või mõlema andmete voogu, säilitamist, töötlemist ja analüüsi;
- q) „ühishuviprojekt“ – määruses (EL) nr 1315/2013 või (EL) nr 347/2013 või käesoleva määruse artiklis 8 määratletud projekt;
- r) „uuringud“ – projekti elluviimise ettevalmistamiseks vajalik tegevus, nt ettevalmistavad, kaardistamis-, teostatavus-, hindamis-, test- ning kinnitavad uuringud, sh tarkvara kujul, ning kõik muud tehnilised tugimeetmed, sh eeltööd, et projekt määratleda ja seda arendada ning otsustada selle rahastamise üle, nt asjaomaseid asukohti käsitleva eelteabe kogumine ning finantspaketi ettevalmistamine;
- s) „sotsiaal-majanduslikud keskused“ – üksused, mis tulenevalt oma eesmärgist, laadist või asukohast võivad otse või kaudselt anda olulist sotsiaal-majanduslikku kasu oma ümbruskonna või oma mõjupiirkonna kodanikele, ettevõtjatele ja kogukondadele;
- t) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole liidu liikmesriik;
- u) „ülisuure läbilaskevõimega võrk“ – direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 2 määratletud ülisuure läbilaskevõimega võrk;
- v) „ehitustööd“ – komponentide, süsteemide ja teenuste, sh tarkvara ostmine, tarnimine ja kasutusele võtmine ning projektiga seotud arendus-, ehitus- ja paigaldustegevus, paigaldiste vastuvõtmine ning projekti käivitamine.

Artikkel 3

Eesmärgid

1. CEFi üldeesmärkideks on rajada, arendada ja ajakohastada üleeuroopalisi võrke transpordi-, energeetika- ja digisektoris ja viia nende rajamine lõpule ning hõlbustada piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas, võttes arvesse pikaajalisi CO₂ heite vähendamise kohustusi ning eesmärke suurendada Euroopa konkurentsivõimet; tagada arukas, kestlik ja kaasav majanduskasv; territoriaalne, sotsiaalne ja majanduslik ühtekuuluvus ning juurdepääs siseturule ja selle integratsioon, pannes rõhku transpordi-, energeetika- ja digisektori koostoime hõlbustamisele.
2. CEFi erieesmärgid on järgmised:
 - a) transpordisektoris:
 - i) aidata arendada ühishuviprojekte, mis on seotud tõhusate, omavahel ühendatud ja mitmeliigiliste võrkudega ning taristuga aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, kaasava, juurdepäätava, ohutu ja turvalise liikuvuse jaoks, kooskõla määruse (EL) nr 1315/2013 eesmärkidega, ning
 - ii) kohandada TEN-T osad transporditaristu kahesugusele kasutusele, et parandada nii tsiviil- kui ka sõjaväelist liikuvust;

b) energeetikasektoris:

i) aidata arendada ühishuviprojekte, mis on seotud tõhusa ja konkurentsipõhise energia siseturu parema loimimisega, piiri- ja sektoriüleste võrkude koostalitlusega, soodustades majanduse CO₂ heite vähendamist, edendades energiatõhusust ja tagades varustuskindluse, ning

ii) hõlbustada piiriülest koostööd energeetika, sealhulgas taastuenergia valdkonnas;

c) digisektoris: aidata arendada ühishuviprojekte, mis on seotud ohutute ja turvaliste ülisuure läbilaskevõimega võrkude, sealhulgas 5G-süsteemide, kasutuselevõtmise ja neile juurdepääsuga ning digitaalsete tuumikvõrkude töökindluse ja läbilaskevõime suurendamisega liidu territooriumil, ühendades need naaberterritooriumidega, ning transpordi- ja energiavõrgu digitaliseerimisega.

Artikkel 4

Eelarve

1. CEFi rakendamise rahastamispakett ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 on 33 710 000 000 eurot ⁽³²⁾ jooksevhindades.

Kooskõlas liidu eesmärgiga loimida kliimameetmed liidu poliitikavaldkondadesse ja liidu fondidesse eraldatakse CEFi meetmete kaudu 60 % selle kogu rahastamispaketist kliimaeesmärkidele.

2. Lõikes 1 viidatud summa jaotatakse järgmiselt:

a) 25 807 000 000 eurot eraldatakse artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud erieesmärkide jaoks ja sellest:

i) 12 830 000 000 eurot mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriigi 1 alamrubriigist 2 (Euroopa strateegilised investeeringud);

ii) 11 286 000 000 eurot paigutatakse ümber Ühtekuuluvusfondist ja seda kasutatakse kooskõlas käesoleva määrusega üksnes Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavates liikmesriikides;

iii) 1 691 000 000 eurot mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriigi 5 alamrubriigist 13 artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärkide jaoks;

b) 5 838 000 000 eurot eraldatakse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkide jaoks ja sellest 15 % piiriüleste taastuenergiaprojektide jaoks, eeldusel et turg need kasutusele võtab, aga kui 15 % künnis on saavutatud, suurendab komisjon seda künnist kuni 20 %-ni, eeldusel et turg need kasutusele võtab;

c) 2 065 000 000 eurot eraldatakse artikli 3 lõike 2 punktis c osutatud erieesmärkide jaoks.

3. Komisjon ei tohi lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud summast kõrvale kalduda.

4. Lõikes 1 osutatud summast võib kuni 1 % kasutada CEFi ja sektoripõhiste suuniste rakendamiseks antava tehnilise- ja haldusabi rahastamiseks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks. Samuti võib seda summat kasutada projektide ettevalmistamist toetavate kaasnevate meetmete rahastamiseks, eelkõige projekti promootorite nõustamiseks rahastamisvõimaluste alal, et aidata neil projekti rahastamist struktureerida.

5. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva meetmega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastaste osamaksetena kahele või enamale aastale.

⁽³²⁾ CEFi rahastamispakett ajavahemikuks 2021–2027 on 2018. aasta püsivhindades 29 896 000 000, jagatuna järgmiselt: a) transport: 22 884 000 000 eurot, millest i) 11 384 000 000 eurot mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriigi 1 alamrubriigist 2 (Euroopa strateegilised investeeringud); ii) 10 000 000 000 eurot paigutatakse ümber Ühtekuuluvusfondist; iii) 1 500 000 000 eurot mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriigi 5 alamrubriigist 13 (kaitse); b) energia: 5 180 000 000 eurot; c) digitaalvaldkond: 1 832 000 000 eurot.

6. Kooskõlas finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktiga a, võttes arvesse käesoleva määruse hilinevad jõustumist ning selleks, et tagada järjepidevus, võib piiratud ajavahemiku jooksul käesoleva määruse alusel toetatavate meetmetega seoses tekkinud kulused käsitada rahastamiskõlblikena alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui need tekkisid enne toetustootluse esitamist.

7. Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summat rakendatakse kooskõlas käesoleva määrusega, kui käesoleva artikli lõikest 8 ei tulene teisiti ja ilma, et see piiraks artikli 15 lõike 2 punkti c kohaldamist.

8. Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summadest 30 % tehakse konkurentsipõhiselt kohe kättesaadavaks kõigile Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavatele liikmesriikidele, et rahastada transporditaristuprojekte kooskõlas käesoleva määrusega, seades prioriteediks toetada võimalikult suurel arvul piiriüleseid ja puuduvaid ühendusi. Kuni 31. detsembrini 2023 võetakse Ühtekuuluvusfondi kohaselt riikidele tehtud eraldisi rahastamiskõlblike projektide valimisel arvesse ümberpaigutatud vahenditest 70 % ulatuses. Alates 1. jaanuarist 2024 tehakse CEFi ümber paigutatud vahendid, mis ei ole transporditaristuprojektidele määratud, kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele, kes vastavad Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele, et nad saaksid rahastada transporditaristuprojekte kooskõlas käesoleva määrusega.

9. Liikmesriikidele, kelle ostujõu standardis mõõdetud kogurahvatulu elaniku kohta perioodil 2015–2017 oli alla 60 % 27-liikmelise ELi keskmisest kogurahvatulust elaniku kohta, tagatakse kuni 31. detsembrini 2024. aastal 70 % summast, mis need liikmesriigid on CEFi ümber paigutanud.

10. Kuni 31. detsembrini 2025 ei ületa Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide meetmetele lõike 2 punkti a alapunkti ii alusel eraldatud kogusumma 170 % kõnealuse liikmesriigi osast Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud kogusummas.

11. Selleks et toetada Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavaid liikmesriike, kellel võib olla raskusi piisava valmidusastmega ja/või kvaliteetsete ning liidu jaoks piisava lisaväärtusega projektide väljatöötamisel, tuleb erilist tähelepanu pöörata programmi tugimeetmetele, mille eesmärk on suurendada haldusasutuste ja avalike teenistuste institutsioonilist suutlikkust ja tõhusust seoses käesolevas määruses loetletud projektide väljatöötamise ja elluviimisega.

Komisjon teeb kõik endast oleneva, et võimaldada Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavatel liikmesriikidel CEFi ümberpaigutatud summa perioodi 2021–2027 lõpuks võimalikult suurel määral ära kasutada, sealhulgas täiendavate projektikonkursside korraldamise kaudu.

Lisaks pööratakse erilist tähelepanu ja antakse toetust nendele liikmesriikidele, kelle ostujõu standardis mõõdetud kogurahvatulu elaniku kohta perioodil 2015–2017 oli alla 60 % 27-liikmelise ELi keskmisest kogurahvatulust elaniku kohta.

12. Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summat ei kasutata sektoriüleste tööprogrammide ja segarahastamistoimingute rahastamiseks.

13. Eelarve jagatud täitmise korras liikmesriikidele eraldatud vahendid võib liikmesriikide taotluse alusel paigutada ümber CEFi. Ümberpaigutamise suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/1060 artiklis 21 sätestatud tingimusi. Neid vahendeid rakendab komisjon eelarve otsese täitmise korras kooskõlas finantsmääruse artikli 62 esimese lõigu punktiga a või kaudse täitmise korras kooskõlas kõnealuse lõigu punktiga c. Neid vahendeid kasutatakse asjaomase liikmesriigi huvides.

14. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 13 kohaldamist, võib digisektoris eelarve jagatud täitmise korras liikmesriikidele eraldatud vahendid paigutada nimetatud liikmesriikide taotluse alusel ümber CEFi, sealhulgas selleks, et täiendada käesoleva määruse artikli 9 lõike 4 kohaselt rahastamiskõlblike meetmete rahastamist kuni 100 % ulatuses rahastamiskõlblike kulude kogusummast, ilma et see piiraks finantsmääruse artiklis 190 sätestatud kaasrahastamise põhimõtet ja riigiabinorme. Neid vahendeid kasutatakse üksnes asjaomase liikmesriigi hüvanguks.

*Artikkel 5***CEFiga assotsieerunud kolmandad riigid**

1. CEF on avatud osalemiseks järgmistele kolmandatele riikidele:
 - a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi EMP liikmed, vastavalt EMP lepingus sätestatud tingimustele;
 - b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
 - c) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;
 - d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:
 - i) tagatakse õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;
 - ii) määratakse kindlaks programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete kalkulatsioon ja halduskulud;
 - iii) ei anta kolmandale riigile liidu programmiga seoses otsustusõigust;
 - iv) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve;
 - v) tagatakse vastastikkuse põhimõte juurdepääsul sarnastele programmidele kolmandates riikides.

Käesoleva artikli esimese lõigu punkti d alapunktis ii viidatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

2. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 8 kohaldamist, ei tohi käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kolmandad riigid ja kõnealustes kolmandates riikides asuvad üksused saada rahalist toetust käesoleva määruse alusel, välja arvatud juhul, kui see on hädavajalik konkreetse ühishuviprojekti või käesoleva määruse artikli 7 lõike 1 kohase projekti eesmärkide saavutamiseks ja kui seda antakse käesoleva määruse artiklis 20 osutatud tööprogrammides sätestatud tingimustel.

*Artikkel 6***Liidupoelse rahastamise rakendamine ja vormid**

1. CEFi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustega.
2. CEFist võib anda rahalisi vahendeid finantsmääruse kohaste toetuste ja hangete kaudu. Samuti võib sellest toetada segarahastamistoiminguid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523⁽³³⁾ ja finantsmääruse X jaotisega. Transpordisektoris ei tohi liidu toetus segarahastamistoimingutele ületada 10 % käesoleva määruse artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud eelarve summast. Transpordisektoris võidakse segarahastamistoiminguid kasutada käesoleva määruse artikli 9 lõike 2 punktis b osutatud meetmete puhul, mis on seotud aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, kaasava, juurdepääsetava, ohutu ja turvalise liikuvusega.

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).

3. Komisjon võib osa CEFi rakendamisest delegeerida rakendusametitele kooskõlas finantsmääruse artikliga 69, et täita CEFi haldamise ja tõhususe optimaalseid nõudeid transpordi-, energeetika- ja digisektoris.
4. Riski, mis on seotud vahendite saajale määratud vahendite tagasinõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse määruse (EL) 2021/695 artikli 33 lõiget 7.

Artikkel 7

Piiriülesed taastuenergiaprojektid

1. Piiriülesed taastuenergiaprojektid aitavad kaasa CO₂ heite vähendamisele, energia siseturu väljakujundamisele ja varustuskindluse suurendamisele. Need projektid lisatakse kahe või enama liikmesriigi vahelisse koostöölepingusse või mõnda muusse kokkuleppesse või ühe või enama liikmesriigi ja ühe või enama kolmanda riigi vahelisse kokkuleppesse, nagu on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklites 8, 9, 11 ja 13. Need projektid peavad järgima käesoleva määruse lisa IV osas sätestatud eesmärgi, üldkriteeriume ja menetlust.
2. Komisjon võtab hiljemalt 31. detsembril 2021 kooskõlas artikliga 26 vastu delegeeritud õigusaktid, milles sätestatakse konkreetset valikukriteeriumid ja projektide valimise menetluse üksikasjad, ilma et see piiraks artiklis 14 sätestatud hindamiskriteeriumide kohaldamist. Komisjon avaldab metoodika, mille kohaselt hinnata projektide panust üldkriteeriumide täitmisse ning mille alusel koostada kulude-tulude analüüs, mida on täpsustatud lisa IV osas.
3. Piiriüleste taastuenergiaprojektide arendamiseks ja väljaselgitamiseks tehtavad uuringud on käesoleva määruse alusel rahastamiskõlblikud.
4. Piiriüleste taastuenergiaprojektidega seotud ehitustööd on liidu vahenditest rahastamiskõlblikud, kui need vastavad järgmistele lisakriteeriumidele:
 - a) projektipõhine kulude-tulude analüüs vastavalt lisa IV osa punktile 3 on kohustuslik kõikide toetatavate projektide puhul ning selles võetakse arvesse kõiki toetuskavadest saadavaid tulusid, see on tehtud läbipaistvalt, terviklikult ja täielikult ning sellega tõendatakse olulist kulude kokkuhoidu või tulu või mõlemat seoses süsteemide integreerimise, keskkonnasäästlikkuse, varustuskindluse või innovatsiooniga, ning
 - b) taotleja näitab, et ilma toetuseta ei oleks võimalik projekti ellu viia või ei oleks projekt majanduslikult otstarbekas.
5. Ehitustööde toetussumma:
 - a) peab olema proportsionaalne lisa IV osa punkti 2 alapunktis b osutatud kulude kokkuhoiu või tuludega või mõlemaga;
 - b) ei tohi ületada summat, mis on vajalik projekti elluviimiseks või majandusliku otstarbekuse tagamiseks ning
 - c) peab olema kooskõlas artikli 15 lõikega 3.
6. CEFIGa nähakse ette võimalus koordineeritud rahastamiseks koos direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 5 osutatud taastuenergia kasutuselevõttu toetava raamistikuga ning kaasrahastamine määruse (EL) 2018/1999 artiklis 33 osutatud liidu taastuenergia rahastamismehhanismiga.
7. Komisjon hindab korrapäraselt vahendite kasutuselevõttu piiriüleste taastuenergiaprojektide jaoks, pidades silmas käesoleva määruse artikli 4 lõike 2 punktis b sätestatud võrdlussummat. Nimetatud hindamise järel kasutatakse piiriüleste taastuenergiaprojektide jaoks mõeldud vahendite ebapiisava turul kasutuselevõtmise korral kõneluste projektide jaoks kavandatud kasutamata eelarvet käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti b alapunktis i sätestatud üleeuroopaliste energiavõrkude eesmärkide saavutamiseks käesoleva määruse artikli 9 lõike 3 punktis a osutatud rahastamiskõlblike meetmete abil, ning alates 2024. aastast võib seda kasutada ka määruse (EL) 2018/1999 alusel loodud liidu taastuenergia rahastamismehhanismi kaasrahastamiseks.

8. Komisjon võtab vastu rakendusakti, milles sätestatakse erinormid piiriüleste taastuenergiaprojektide osade kaasrahastamiseks CEFi ja määruse (EL) 2018/1999 artikli 33 alusel loodud liidu taastuenergia rahastamismehhanismi raames. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 24 lõikes 2 osutatud kontrollimeetlusega.

Artikkel 8

Digitaalse ühendatuse taristu valdkonna ühishuviprojektid

1. Digitaalse ühendatuse taristu valdkonna ühishuviprojektid on projektid, mis aitavad olulisel määral kaasa liidu strateegiliste ühendatuseesmärkide saavutamisele ja/või millega luuakse võrgutaristu, mis toetab majanduse ja ühiskonna digiüleminekut ning samuti liidu digitaalset ühtset turgu.
2. Digitaalse ühendatuse taristu valdkonna ühishuviprojektid vastavad järgmistele kriteeriumidele:
 - a) projekt aitab kaasa artikli 3 lõike 2 punktis c sätestatud erieesmärgi saavutamisele ning
 - b) projekt kasutab selle konkreetse projekti jaoks parimat ja sobivaimat olemasolevat tehnoloogiat, mis annab parima tasakaalu andmevoo läbilaskevõime, edastamise turvalisuse, võrgu töökindluse, küberturvalisuse ja kulutõhususe seisukohast.
3. Digitaalse ühendatuse taristu valdkonna ühishuviprojektide arendamiseks ja väljaselgitamiseks tehtavad uuringud on rahastamiskõlblikud käesoleva määruse alusel.
4. Ilma et see piiraks artiklis 14 sätestatud hindamiskriteeriumide kohaldamist, lähtutakse rahastamisprioriteetide kindlaksmääramisel järgmistest kriteeriumidest:
 - a) meetmed, mis aitavad kooskõlas liidu strateegiliste ühendatuseesmärkidega tagada ülisuure läbilaskevõimega võrkude, sealhulgas 5G-süsteemide ja muu tiptasemel ühendatuse kasutuselevõtu ja neile võrkudele juurdepääsu piirkondades, kus asuvad sotsiaal-majanduslikud keskused, seatakse kooskõlas lisa V osa punktiga 1 prioriteediks vastavalt nende ühendatusega seotud vajadustele ning täiendavale loodavale kaetusele, mis hõlmab kodumajapidamisi; sotsiaal-majanduslike keskuste puhul on eraldiseisev võrgu kasutuselevõtt rahastamiskõlblik kui selline kasutuselevõtt on majanduslikult proportsionaalne ja füüsiliselt teostatav;
 - b) meetmed, mis aitavad tagada väga hea kvaliteediga kohaliku traadita internetiühenduse kohalikes kogukondades, eelistades neid kooskõlas lisa V osa punktiga 2;
 - c) meetmed, mis soodustavad 5G-koridoride kasutuselevõttu piki põhilisi transpordimarsruute, sealhulgas TEN-Ts, nagu need, mis on loetletud lisa V osa punktis 3, seatakse prioriteediks eesmärgiga tagada kaetus piki põhilisi transpordimarsruute, mis võimaldab katkematult osutada koostoimivaid digiteenuseid, võttes tulevikku suunatud käsitlust kasutades arvesse selle sotsiaal-majanduslikku tähtsust võrreldes kõigi praegu paigaldatud tehnoloogiliste lahendustega;
 - d) ühishuviprojektid, mille eesmärk on liitu kolmandate riikidega ühendavate piiriüleste tuumikvõrkude kasutuselevõtmine või märkimisväärne täiustamine ning elektroonilise side võrkude ühenduste tugevdamine liidu territooriumil, sealhulgas merekaablid, seatakse prioriteediks vastavalt sellele, kui suur on nende panus selliste elektroonilise side võrkude paremasse toimimisse, töökindlusse ja ülisuurde läbilaskevõimesse;
 - e) toimivate digiplatvormide kasutuselevõttu käsitlevate ühishuviprojektide puhul seatakse prioriteediks meetmed, mis põhinevad tiptasemel tehnoloogialahendustel, võttes arvesse näiteks koostalituse, küberturvalisuse, andmekaitse ja taaskasutuse aspekte.

II PEATÜKK

RAHASTAMISKÕBLIKKUS

Artikkel 9

Rahastamiskõblikud meetmed

1. Rahastamiskõblikud on üksnes meetmed, mis aitavad saavutada artiklis 3 osutatud eesmäärke, võttes samal ajal arvesse pikaajalist CO₂ heite vähendamise kohustust. Sellised meetmed hõlmavad uuringuid, ehitustöid ja muid kaasnevaid meetmeid, mis on vajalikud CEFi haldamiseks ja rakendamiseks, ning sektoripõhiseid suuniseid. Uuringud on rahastamiskõblikud vaid siis, kui need on seotud CEFi alusel rahastamiskõblike projektidega.
2. Transpordisektoris võib liit anda rahalist toetust käesoleva määruse alusel üksnes järgmistele meetmetele:
 - a) meetmed, mis on seotud tõhusate, omavahel ühendatud, koostalitlusvõimeliste ja mitmeliigiliste võrkudega raudtee-, maantee-, siseveete- ja meretranspordi taristu arendamiseks;
 - i) meetmed, millega rakendatakse põhivõrku kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 III peatükiga, sealhulgas meetmed, mis on seotud piiriüleste ja puuduvate ühendustega, nagu käesoleva määruse lisa III osas loetletud ühendused, ning määruse (EL) nr 1315/2013 II lisas määratletud põhivõrgu linnatranspordisõlmedega, mitmeliigiliste logistikaplatvormidega, meresadamatega, siseveesadamatega, raudtee-/maanteeterminalidega ja lennujaamade ühendustega. Põhivõrgu rakendamise meetmed võivad hõlmata üldvõrgus asuvaid seonduvaid elemente, kui see on vajalik investeeringute optimeerimiseks ja kooskõlas käesoleva määruse artiklis 20 osutatud tööprogrammides täpsustatud tingimustega;
 - ii) meetmed, mis on seotud üldvõrgu piiriüleste ühendustega kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 II peatükiga, nagu käesoleva määruse lisa III osa punktis 2 loetletud ühendused; meetmed, millele on osutatud käesoleva määruse lisa III osa punktis 3; meetmed, mis on seotud üldvõrgu väljaarendamise uuringutega, ning meetmed, mis on seotud üldvõrgu mere- ja siseveesadamatega kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 II peatükiga;
 - iii) meetmed selliste TEN-T puuduvate piirkondlike piiriüleste raudteeühenduste taasloomiseks, mis on maha jäetud või lammutatud;
 - iv) meetmed, millega rakendatakse äärepoolseimates piirkondades asuvaid üldvõrgu lõike kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 II peatükiga, sealhulgas meetmed, mis on seotud määruse (EL) nr 1315/2013 II lisas määratletud asjaomaste üldvõrgu linnatranspordisõlmede, meresadamate, siseveesadamate, raudtee-/maanteeterminalide, lennujaamade ühenduste ja mitmeliigiliste logistikaplatvormidega;
 - v) meetmed, millega toetatakse ühishuviprojekte, et ühendada üleeuroopaline transpordivõrk määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 8 lõikes 1 määratletud naaberriikide taristuvõrkudega;
 - b) aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, mitmeliigilise, kaasava, juurdepäätava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmed:
 - i) meetmed, millega toetatakse määruse (EL) nr 1315/2013 artiklis 21 sätestatud meremagistraale, keskendudes piiriülesele lähimereveole;
 - ii) meetmed, millega toetatakse vastavate transpordiliikide telemaatiliste rakenduste süsteeme vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 31, sealhulgas eelkõige:
 - raudteede puhul: Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteem (ERTMS);
 - siseveeteede puhul: jõeteabeteenus (RIS);
 - maanteetranspordi puhul: intelligentsed transpordisüsteemid (ITS);
 - meretranspordi puhul: laevaliikluse seire- ja teabesüsteemid (VTMIS) ning e-merendusteenused, sealhulgas ühtse kontaktpunkti teenused, nagu merenduse ühtne kontaktpunkt, sadamakogukonna teabesüsteemid ja asjaomased tolliteabesüsteemid;
 - lennutranspordi puhul: lennuliikluse korraldamise süsteemid, eelkõige need, mis tulenevad Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemist (SESAR);

- iii) meetmed, millega toetatakse säästvaid kaubaveoteenuseid vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 32, ning meetmed, millega vähendatakse raudtee-kaubaveoga kaasnevat müra;
 - iv) meetmed, millega toetatakse uusi tehnoloogialahendusi ja innovatsiooni, sealhulgas automatiseerimist, täiustatud transporditeenuseid, eri transpordiliikide integreerimist ja alternatiivkütuste taristut kõigi transpordiliikide puhul kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 artikliga 33;
 - v) meetmed, millega kõrvaldatakse määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 3 punktis o määratletud koostalitlustõkked, eriti koridori-/võrgumõju tagamisel, sealhulgas meetmed, millega edendatakse raudtee-kaubaveo mahu suurendamist ja automaatseid rööpmelaiuse vahetamise seadmeid;
 - vi) meetmed, millega kõrvaldatakse koostalitlustõkked, eriti linnatranspordisõlmedes määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 30 tähenduses;
 - vii) meetmed, millega rakendatakse ohutut ja turvalist taristut ning liikuvussüsteemi, sealhulgas liiklusohutus, vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 34;
 - viii) meetmed, millega suurendatakse transporditaristu vastupanuvõimet, eelkõige kliimamuutustele ja loodusõnnetustele ning küberturvalisusega seotud ohtudele;
 - ix) meetmed, millega parandatakse transporditaristule juurdepääsu kõigi transpordiliikide puhul ja kõikide kasutajate, eriti piiratud liikumisvõimega kasutajate jaoks, kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 artikliga 37;
 - x) meetmed, millega parandatakse transporditaristule juurdepääsu ja selle kättesaadavust julgeoleku ja elanikkonnakaitse otstarbel, ning meetmed, millega kohandatakse transporditaristut liidu välispiiridel tehtava kontrolli otstarbel, eesmärgiga lihtsustada liiklusvoogusid;
- c) artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärgi täitmiseks ja kooskõlas artikliga 12 meetmed või meetmega hõlmatud konkreetne tegevus, millega toetatakse sõjaväetranspordi jaoks sobivaid TEN-T uusi või olemasolevaid osi, et kohandada TEN-T kahesuguse kasutusega taristu nõuetele.
3. Energeetikasektoris võib liit anda rahalist toetust käesoleva määruse alusel üksnes järgmistele meetmetele:
- a) määruse (EL) nr 347/2013 artiklis 14 osutatud ühishuviprojektidega seotud meetmed;
 - b) meetmed, millega toetatakse piiriüleseid taastuvenergiaprojekte, sealhulgas innovaatilisi lahendusi ja taastuvenergia salvestamist, ning nende taastuvenergiaprojektide kavandamist, nagu on kindlaks määratud lisa IV osas, eeldusel et täidetud on artiklis 7 sätestatud tingimused.
4. Digisektoris võib liit anda rahalist toetust käesoleva määruse alusel üksnes järgmistele meetmetele:
- a) meetmed, millega toetatakse ülisuure läbilaskevõimega võrkude, sealhulgas 5G-süsteemide kasutuselevõttu, mis suudavad tagada gigabitühenduse piirkondades, kus asuvad sotsiaal-majanduslikud keskused, ning sellistele võrkudele juurdepääsu andmist;
 - b) meetmed, millega toetatakse väga hea kvaliteediga kohaliku traadita internetiühenduse tagamist kohalikele kogukondadele tasuta ja diskrimineerivate tingimusteta;
 - c) meetmed, millega viiakse ellu kõigi põhiliste transpordimarsruutide, sealhulgas TEN-T katkematu kaetus 5G-süsteemidega, nagu lisa V osa punktis 3 loetletud meetmed;
 - d) meetmed, millega toetatakse uute tuumikvõrkude, sealhulgas merekaablite kasutuselevõttu või olemasolevate tuumikvõrkude märkimisväärset täiustamist liikmesriikides ja nende vahel ning liidu ja kolmandate riikide vahel, nagu lisa V osa punktis 3 loetletud meetmed, ning muud meetmed, millega toetatakse kõnealuses punktis osutatud tuumikvõrkude kasutuselevõttu;
 - e) meetmed, millega rakendatakse digitaalset ühendatuse taristu nõudeid, mis on seotud transpordi- või energeetika-valdkonna piiriüleste projektidega, või millega toetatakse transpordi- või energiataristuga otseselt seotud toimivaid digiplatvorme, või mõlemaid.

*Artikkel 10***Transpordi-, energeetika- ja digisektori koostoime**

1. Liit võib anda käesoleva määruse alusel rahalist toetust meetmetele, mis aitavad ühel ajal saavutada vähemalt kahe sektori üht või mitut eesmärki, nagu on sätestatud artikli 3 lõike 2 punktides a, b ja c, ning nende suhtes võib kooskõlas artikliga 15 kohaldada kõrgemat kaasrahastamismäära. Selliseid meetmeid rakendatakse tööprogrammidega, milles käsitletakse vähemalt kaht sektorit ja mis sisaldavad konkreetseid hindamiskriteeriume ning mida rahastatakse asjaomaste sektorite poolt eelarvesse antavast panusest.
2. Transpordi-, energeetika- ja digisektori meetmed, mis artikli 9 kohaselt on rahastamiskõlblikud, võivad hõlmata muude sektoritega seotud koostoimelisi elemente, mis ei ole seotud artikli 9 lõikes 2, 3 või 4 sätestatud rahastamiskõlblike meetmetega, kui need vastavad kõigile järgmistele nõuetele:
 - a) koostoimeliste elementide kulud ei ületa 20 % meetme rahastamiskõlblikest kogukuludest;
 - b) koostoimelised elemendid on seotud transpordi-, energeetika- või digisektoriga ning
 - c) koostoimelised elemendid võimaldavad märgatavalt suurendada meetmest saadavat sotsiaal-majanduslikku, kliimaalast või keskkonnakasut.

*Artikkel 11***Toetuskõlblikud üksused**

1. Üksuste puhul kohaldatakse lisaks finantsmääruse artiklis 197 sätestatud kriteeriumidele käesolevas artiklis esitatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriume.
2. Toetuskõlblikud on järgmised üksused:
 - a) juriidilised isikud, kelle asukoht on:
 - i) liikmesriigis, sealhulgas ühissettevõtted;
 - ii) CEFiga assotsieerunud kolmandas riigis või
 - iii) ülemeremaal või -territooriumil;
 - b) liidu õiguse alusel asutatud juriidilised isikud ning kui see on tööprogrammides ette nähtud, rahvusvahelised organisatsioonid.
3. Füüsilised isikud ei ole toetuskõlblikud.
4. Tööprogrammis võib kindlaks määrata, et vastavalt artiklile 5 ei ole CEFiga assotsieerunud riikides asuvatel juriidilistel isikutel ja liidus asuvatel, aga otseselt või kaudselt kolmandate riikide või kolmandate riikide kodanike või kolmandates riikides asuvate juriidiliste isikute poolt kontrollitavatel juriidilistel isikutel igakülgset põhjendatud julgeoleku-kaalutlustel õigust osaleda kõigis või mõnedes artikli 3 lõike 2 punktis c sätestatud erieesmärkide kohastes meetmetes. Sellistel juhtudel on projektikonkurssides ja pakkumismenetluses osalejate ring piiratud üksustega, kes asuvad liikmesriigis või keda loetakse liikmesriigis asuvaks ja keda kas otseselt või kaudselt kontrollib liikmesriik või liikmesriigi kodanikud.
5. Juriidilistel isikutel, kelle asukoht on kolmandas riigis, mis ei ole CEFiga assotsieerunud, on erandkorras õigus saada CEFi raames liidu rahalist toetust, kui see on hädavajalik transpordi-, energeetika- ja digisektori konkreetse ühishuviprojekti või piiriülese taastuvenergiaprojekti eesmärkide saavutamiseks.
6. Rahastamiskõlblikud on üksnes taotlused, mille on esitanud:
 - a) üks või mitu liikmesriiki või
 - b) asjaomaste liikmesriikide nõusolekul rahvusvahelised organisatsioonid, ühissettevõtted või avalik-õiguslikud või eraõiguslikud ettevõtjad või asutused, sealhulgas piirkondlikud või kohalikud omavalitsused.

Kui asjaomane liikmesriik ei nõustu esimese lõigu punkti b alusel esitatud taotlusega, peab ta sellest vastavalt teada andma.

Liikmesriik võib otsustada, et konkreetse tööprogrammi või konkreetsete rakenduskategooriate puhul võib taotlusi esitada ilma tema nõusolekuta. Sellisel juhul märgitakse see ära asjaomase liikmesriigi taotlusel asjaomasel tööprogrammis ja konkursikutses.

Artikkel 12

Rahastamiskõlblikkuse erireeglid, mis puudutavad TEN-T tsiviil- ja kaitseotstarbeliseks kaheksaüksuseks kasutuseks kohandamisega seotud meetmeid

1. Meetmete suhtes, mis aitavad kaasa määruses (EL) nr 1315/2013 määratletud TEN-T põhi- või üldvõrgu kohandamisele, eesmärgiga võimaldada taristu tsiviil- ja kaitseotstarbelist kaheksaüksuse kasutust, kohaldatakse järgmisi täiendavaid rahastamiskõlblikkuse reegleid:

- a) taotlusi esitavad üks või mitu liikmesriiki või asjaomaste liikmesriikide nõusolekul liikmesriigis asuvad juriidilised isikud;
- b) meetmed on seotud lõikude või sõlmedega, mille liikmesriigid on kindlaks määranud nõukogu poolt 20. novembril 2018 vastu võetud dokumendi „Sõjaväelise liikuvusega seotud sõjalised vajadused ELi piires ja väljaspool ELi“ lisades või hiljem vastu võetud loetelus, ning täiendava esialgse selliste prioriteetsete projektide loeteluga, mille liikmesriigid on kindlaks määranud vastavalt sõjaväelise liikuvuse tegevuskavale;
- c) meetmed võivad olla seotud nii olemasolevate taristukomponentide ajakohastamise kui ka uute taristukomponentide ehitamisega, võttes arvesse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud taristu nõudeid;
- d) meetmed, millega rakendatakse taristu nõue tasemel, mis läheb kaugemale kaheksaüksuse kasutuse puhul nõutavast tasemest, on rahastamiskõlblikud; nende kulud on siiski rahastamiskõlblikud ainult sellises ulatuses, mis on vajalik kaheksaüksuse kasutuse jaoks vajaliku nõuete taseme saavutamiseks; meetmed, mis on seotud taristuga, mida kasutatakse üksnes sõjalisel otstarbel, ei ole rahastamiskõlblikud;
- e) käesoleva artikli kohaseid meetmeid rahastatakse üksnes summast, mis on kooskõlas käesoleva määruse artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktiga iii.

2. Komisjon võtab vastu rakendusakti, milles määratakse vajaduse korral kindlaks taristu nõuded, mida kohaldatakse teatavat liiki kaheksaüksuse kasutusega taristuga seotud meetmete suhtes, ning kaheksaüksuse kasutusega taristuga seotud meetmete hindamise menetlus. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 2 osutatud kontrollimeetlusega.

3. Pärast CEFi vahehindamist, mis on sätestatud artikli 23 lõikes 2, võib komisjon teha eelarvepädevatele institutsioonidele ettepaneku paigutada kulukohustustega sidumata rahasumma artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktist iii ümber artikli 4 lõike 2 punkti a alapunkti i.

III PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 13

Toetused

CEFi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.

*Artikkel 14***Hindamiskriteeriumid**

1. Läbipaistvad taotluste hindamise kriteeriumid määratakse kindlaks artiklis 20 osutatud tööprogrammides ja konkursikutsetes, võttes kohaldataval määral arvesse üksnes järgmisi elemente:

- a) majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju, sealhulgas kliimamõju (projekti olemusringi kasu ja kulud), analüüsi usaldusväärsus, terviklikkus ja läbipaistvus;
- b) innovatsiooni- ja digitaliseerimis-, ohutus-, koostalitlus- ja ligipäätavusaspektid, sealhulgas seoses piiratud liikumisvõimega isikutega;
- c) piiriülene mõõde, võrkude integreeritus ja territoriaalne ligipäätavus, sealhulgas Euroopa saarte ja äärepoolseimate piirkondade jaoks;
- d) liidu lisaväärtus;
- e) transpordi-, energeetika- ja digisektori omavaheline koostoime;
- f) meetme valmidusaste projekti arendamisel;
- g) lõpuleviidava projekti jaoks kavandatud hooldusstrateegia usaldusväärsus;
- h) kavandatava rakenduskava usaldusväärsus;
- i) liidu rahalise toetuse stimuleeriv mõju investeeringutele;
- j) vajadus saada üle finantstakistustest, mis on tingitud näiteks piisamatust majanduslikust elujõulisusest, suurtest esialgsetest kuludest või turupoolse rahastamise puudumisest;
- k) kaheksa kasutuse potentsiaal sõjaväelise liikuvuse kontekstis;
- l) vastavus liidu ja liikmesriigi energia- ja kliimakavadele, sealhulgas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttele.

2. Taotluste hindamisel sellekohaste kriteeriumide alusel võetakse kohasel juhul arvesse vastupanuvõimet kliimamuutuste kahjulikule mõjule, lähtudes kliimatundlikkus- ja riskihinnangust, sealhulgas asjakohastest kohandamis-meetmetest.

3. Taotluste hindamisel sellekohaste kriteeriumide alusel tagatakse asjakohastel juhtudel, nagu on täpsustatud tööprogrammides, et CEFist toetatavad meetmed, mille puhul kasutatakse positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogiat, ühilduvad tehniliselt programmidega Galileo, EGNOS ja Copernicus.

4. Transpordisektoriga seotud meetmete puhul tagab taotluste hindamine kriteeriumide alusel asjakohasel juhul selle, et kavandatavad meetmed on kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 47 kohaste transpordikoridore käsitlevate tööplaanidega ja rakendusaktidega ning et võetakse arvesse selle valdkonna eest vastutava Euroopa koordinaatori nõuandvat arvamust vastavalt kõnealuse määruse artikli 45 lõikele 8. Samuti hinnatakse, kas CEFist rahastatavate meetmete elluviimine põhjustab kaupade ja reisijate voo katkemise riski liini selles lõigus, mida projekt puudutab, ja kas seda riski on leevendatud.

5. Piiriüleste taastuvenergiaprojektidega seotud meetmete puhul võetakse hindamiskriteeriumides arvesse artikli 7 lõikes 4 sätestatud tingimusi.

6. Digitaalset ühendatust käsitlevate ühishuviprojektidega seotud meetmete puhul võetakse tööprogrammides ja konkursikutsetes kindlaks määratud hindamiskriteeriumides arvesse artikli 8 lõikes 4 sätestatud tingimusi.

*Artikkel 15***Kaasrahastamismäärad**

1. Uuringute puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summadest rahastatavate uuringute puhul kohaldatakse Ühtekuuluvusfondi kohta kehtivaid maksimaalseid kaasrahastamismäärasid, nagu on täpsustatud lõike 2 punktis c.

2. Transpordisektori ehitustööde suhtes kohaldatakse järgmisi maksimaalseid kaasrahastamismäärasid:
- a) artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud erieesmärkidega seotud ehitustööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 30 % rahastamiskõlblikest kogukuludest; kaasrahastamismäär võib siiski suurendada maksimaalselt kuni 50 %-ni meetmete puhul, mis on
 - i) seotud piiriüleste ühendustega käesoleva lõike punktis e täpsustatud tingimustel;
 - ii) telemaatiliste rakenduste süsteeme toetavad;
 - iii) siseveeteid või raudtee koostalitlusvõimet toetavad;
 - iv) uusi tehnoloogialahendusi ja innovatsiooni toetavad;
 - v) taristu ohutumaks muutmist toetavad ning
 - vi) suunatud transporditaristu kohandamisele liidu välispiiridel tehtava kontrolli otstarbel, kooskõlas asjakohase liidu õigusega;
 - b) artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärkidega seotud ehitustööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest; kaasrahastamismäärasid võib suurendada maksimaalselt 85 %-ni, kui vajalikud vahendid paigutatakse ümber CEFi vastavalt artikli 4 lõikele 13;
 - c) Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summade puhul ei ületa maksimaalsed kaasrahastamismäärad 85 % rahastamiskõlblikest kogukuludest;
 - d) Euroopa strateegiliste investeeringute rubriigi 1 559 800 000 euro suuruse summa puhul, nagu on osutatud lisa II osa esimese lõigu esimeses taandes, mis on mõeldud Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide vahel puuduvate suurte piiriüleste raudteeühenduste lõpuleviimiseks, ei ületa maksimaalsed kaasrahastamismäärad 85 % rahastamiskõlblikest kogukuludest;
 - e) piiriüleste ühendustega seotud meetmete puhul võib käesoleva lõike punktides a, c ja d sätestatud suurendatud maksimaalseid kaasrahastamismäärasid kohaldada üksnes selliste meetmete suhtes, mille puhul tõendatakse, et meetme kavandamisel ja rakendamisel on suurel määral arvestatud artikli 14 lõike 1 punktis c osutatud hindamiskriteeriumi, näiteks ühte projektiettevõtja, ühise juhtimisstruktuuri ning kahepoolse õigusraamistiku loomise või määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 47 kohase rakendusakti kaudu; lisaks võib integreeritud juhtimisstruktuuri, sealhulgas artikli 11 lõike 2 punktile a vastava ühisettevõtte poolt elluviidavate projektide puhul suurendada kohaldatavat kaasrahastamismäärat 5 % võrra.
3. Energeetikasektoris tehtavate ehitustööde suhtes kohaldatakse järgmisi maksimaalseid kaasrahastamismäärasid:
- a) artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkidega seotud ehitustööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest;
 - b) kaasrahastamismäärasid võib suurendada maksimaalselt 75 %-ni rahastamiskõlblikest kogukuludest selliste meetmete puhul, mis aitavad arendada ühishuviprojekte, mis määruse (EL) nr 347/2013 artikli 14 lõikes 2 osutatud tõendusmaterjali põhjal on eriti olulised piirkonna või kogu liidu varustuskindluse seisukohast, suurendavad liidu solidaarsust või pakuvad väga innovaatilisi lahendusi.
4. Digisektoris tehtavate ehitustööde suhtes kohaldatakse järgmisi maksimaalseid kaasrahastamismäärasid: artikli 3 lõike 2 punktis c osutatud erieesmärkidega seotud ehitustööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 30 % rahastamiskõlblikest kogukuludest.

Kaasrahastamismäärasid võib suurendada:

- a) kuni 50 %-ni suure piiriülese mõõtmega meetmete puhul, näiteks katkematu kaetus 5G-süsteemidega piki põhilisi transpordimarsruute või tuumikvõrkude kasutuselevõtt liikmesriikide vahel ning liidu ja kolmandate riikide vahel, ning
- b) kuni 75 %-ni selliste meetmete puhul, mille abil tagatakse sotsiaal-majanduslike keskuste gigabitiühendus.

Kohaliku traadita internetiühendusega seotud meetmeid kohalikes kogukondades võib juhul, kui neid rakendatakse madala maksumusega toetustega, rahastada liidu toetusega, mis katab kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamisühenduste kohaldamist.

5. Maksimaalne kaasrahastamismäär, mida kohaldatakse artikli 10 lõikes 1 osutatud meetmete suhtes, on asjaomastes sektorites kohaldatav kõrgeim maksimaalne kaasrahastamismäär. Lisaks võib nende meetmete suhtes kohaldatavat kaasrahastamismäära suurendada 10 % võrra.

6. Äärepoolseimates piirkondades nii transpordi-, energeetika- kui ka digissektoris tehtavate ehitustööde puhul kohaldatav maksimaalne kaasrahastamismäär on 70 %.

Artikkel 16

Rahastamiskõlblikud kulud

Lisaks finantsmääruse artiklis 186 sätestatud kriteeriumidele kohaldatakse järgmisi kulude rahastamiskõlblikkuse kriteeriume:

- a) rahastamiskõlblikud on üksnes liikmesriikides tekkinud kulud, välja arvatud juhul, kui piiriüleised taastuenergia-projektid või selleteemalised ühishuviprojektid hõlmavad ühe või mitme käesoleva määruse artiklis 5 või artikli 11 lõikes 4 osutatud kolmanda riigi territooriumi või rahvusvahelisi vesi ja kui meede on hädavajalik asjaomase projekti eesmärkide saavutamiseks;
- b) seadmete, rajatiste ja taristu kulud, mida toetusesaaja käsitab kapitalikuluna, on rahastamiskõlblikud kuni täies mahus;
- c) maa ostmisega seotud kulud ei ole rahastamiskõlblikud, välja arvatud transpordisektoris Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud rahaliste vahendite puhul vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artiklile 64;
- d) rahastamiskõlblike kulude hulka ei kuulu käibemaks.

Artikkel 17

Toetuste kombineerimine muude rahastamisallikatega

1. Toetusi võib kombineerida rahaliste vahenditega, mis saadakse Euroopa Investeerimispanngalt või riiklikelt tugipankadelt või muudelt arengut rahastavatel asutustelt ja avaliku sektori finantsasutustelt ning erasektori finantsasutustelt ja investoritelt, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluse alusel.
2. Lõikes 1 osutatud toetusi võib rakendada temaatiliste konkursikutsete kaudu.

Artikkel 18

Toetuste vähendamine või toetuste andmise lõpetamine

1. Lisaks finantsmääruse artikli 131 lõikes 4 sätestatud põhjustele võib toetuse suurust, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, vähendada järgmistel põhjustel:
 - a) uuringute puhul, kui meedet ei ole hakatud rakendama ühe aasta jooksul pärast toetuslepingus märgitud alguskuupäeva;
 - b) ehitustööde puhul, kui meedet ei ole hakatud rakendama kahe aasta jooksul pärast toetuslepingus märgitud alguskuupäeva;
 - c) meetme edenemise läbivaatamise tulemusena on kindlaks tehtud, et meetme rakendamisel on esinenud nii suuri viivitusi, et meetme eesmärgi tõenäoliselt ei saavutata.
2. Lõikes 1 sätestatud põhjustel võib toetuslepingut muuta või selle lõpetada.
3. Enne otsuse tegemist toetuse vähendamise või toetuse andmise lõpetamise kohta analüüsitakse asja põhjalikult ning asjaomastele toetusesaajatele antakse võimalus esitada mõistliku aja jooksul oma tähelepanekud.

4. Käesoleva artikli lõike 1 või 2 kohaldamisest tulenevad kättesaadavad kulukohustuste assigneeringud jaotatakse teistele artikli 4 lõikes 2 sätestatud vastava rahastamispaketi raames kavandatavatele tööprogrammidele.

Artikkel 19

Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust CEFi alusel, võib saada toetust ka mõnest muust liidu programmist, sealhulgas eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Asjaomase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega on meedet toetatud. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

2. Meetmetele, mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele, antakse kvaliteedimärgis:

- a) neid on hinnatud CEFi konkursikutse alusel;
- b) need vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
- c) eelarvepiirangute tõttu ei saa neid rahastada kõnealuse konkursikutse alusel.

Need meetmed võivad saada toetust ERFist kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikli 67 lõikes 5 sätestatud menetlusega või Ühtekuuluvusfondist ilma edasise hindamiseta ja tingimusel, et need meetmed vastavad asjaomase fondi eesmärkidele ja reeglitele.

IV PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, SEIRE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 20

Tööprogrammid

1. CEFi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.

2. Selleks et tagada läbipaistvus ja prognoositavus ning parandada projektide kvaliteeti, võtab komisjon 15. oktoobriks 2021 vastu esimesed mitmeaastased tööprogrammid. Kõnealused esimesed mitmeaastased tööprogrammid sisaldavad CEFi esimese kolme aasta konkursikutsete ajakava, nende teemasid ja ligikaudset eelarvet, samuti eeldatavat raamistikku, mis hõlmab kogu programmitöö perioodi.

3. Komisjon võtab tööprogrammid vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Tööprojektide vastuvõtmisel energeetikasektoris pöörab komisjon erilist tähelepanu ühishuviprojektidele ja nendega seotud meetmetele, mille eesmärk on energia siseturu parem loimimine, energiasolatsiooni lõpetamine ja elektrivõrkude ühendamise kitsakohtade kõrvaldamine rõhuasetusega projektidel, mis aitavad saavutada energiavõrkude sidumise eesmärki vähemalt 10 % 2020. aastaks ja 15 % 2030. aastaks, ning projektidel, mis aitavad kaasa elektrisüsteemide sünkroniseerimisele liidu võrkudega.

5. Kui see on asjakohane, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja korraldada valikumenetluse kooskõlas finantsmääruse artikli 200 lõikega 2 kahes etapis järgmiselt:
- a) taotlejad esitavad lihtsustatud toimiku, mis sisaldab suhteliselt kokkuvõtlikku teavet selleks, et piiratud arvu kriteeriumide alusel oleks võimalik teha projektide eelvalik;
 - b) esimeses etapis eelvaliku läbinud taotlejad esitavad pärast esimese etapi lõppu täieliku toimiku.

Artikkel 21

Liidu rahalise toetuse andmine

1. Pärast iga artiklis 20 osutatud tööprogrammil põhinevat konkursikutset võtab komisjon vastu rakendusakti, milles sätestatakse valitud projektidele või nende osadele antava rahalise toetuse summa ning nende elluviimise tingimused ja meetodid. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Toetuslepingute elluviimise ajal teavitab komisjon toetusesaajaid ja asjaomaseid liikmesriike muudatustest toetuse summades ja lõplikest makstud summadest.
3. Toetusesaajad esitavad oma vastavates toetuslepingutes kindlaks määratud aruanded ilma liikmesriikide eelneva heakskiiduta. Komisjon annab liikmesriikidele juurdepääsu nende territooriumil rakendatavate meetmete puudutavatele aruannetele.

Artikkel 22

Seire ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil anda aru CEFi edusammudest artiklis 3 sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel, on esitatud lisa I osas.
2. Selleks et tagada CEFi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 26 vastu delegeeritud õigusakte, et vajaduse korral muuta lisa I osa näitajad, ning et täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
3. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et CEFi rakendamise ja selle tulemuste seireks vajalikke andmeid saab kasutada tehtud edusammude põhjalikuks analüüsimiseks, sealhulgas kliimaseireks, ning et neid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.
4. Komisjon täiustab teemakohast internetisaiti, avaldades reaalajas elluviidavate projektide kaardi koos asjakohaste andmetega, sealhulgas mõjuhinnaangud, ja projekti väärtuse, toetusesaaja, rakendava üksuse ja projekti hetkeolukorra. Komisjon esitab iga kahe aasta järel ka eduaruande. Nimetatud eduaruanded sisaldavad teavet CEFi rakendamise kohta, vastavalt artiklis 3 sätestatud üld- ja erieesmärkidele, selgitades, kas eri sektorites edeneb töö kavakohaselt, kas eelarveliste kulukohustuste kogusumma on kooskõlas eraldatud kogusummaga, kas käimasolevad projektid on piisavas ulatuses teostatud ning kas need on endiselt lõpuleviidavad ja nende elluviimine asjakohane.

Artikkel 23

Hindamine

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustusprotsessis.

2. CEFi vahehindamine tehakse siis, kui CEFi rakendamise kohta on saadud piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui nelja aasta möödumisel CEFi rakendamise algusest.
3. CEFi rakendamise lõpul, kuid mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemiku lõppu, teeb komisjon CEFi lõpphindamise.
4. Komisjon esitab hindamistulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 24

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab CEFi koordineerimiskomitee, kes võib tulla kokku erinevates koosseisudes, sõltuvalt käsitletavast teemast. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 25

Delegeeritud õigusaktid

1. Komisjonil on õigus võtta artikli 26 kohaselt vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, et:
 - a) kehtestada lisa I osas sätestatud näitajatel põhinev seire- ja hindamisraamistik;
 - b) sätestada reeglid seoses piiriüleste taastuvenergiaprojektide väljavalimisega lisaks lisa IV osas esitatud projektidele ning koostada väljalititud piiriüleste taastuvenergiaprojektide loetelu ja seda ajakohastada.
2. Kui ELi toimimise lepingu artikli 172 teisest lõigust ei tulene teisiti, on komisjonil õigus võtta käesoleva määruse artikli 26 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, et:
 - a) muuta lisa III osa seoses transpordi põhivõrgu koridoride määratlusega ning eelnevalt kindlaks määratud üldvõrgulõikudega;
 - b) muuta lisa V osa seoses digitaalset ühendatust käsitlevate ühishuviprojektide väljaselgitamisega.

Artikkel 26

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 22 lõikes 2 ja artiklis 25 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõikes 2, artikli 22 lõikes 2 ja artiklis 25 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 7 lõike 2, artikli 22 lõike 2 ja artikli 25 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 27

Teave, teavitamine ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab CEFiga, CEFi alusel võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamis-meetmeid. CEFi eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamise institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteetid on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

3. Tagatakse läbipaistvus ning avalik konsulteerimine kooskõlas kohaldatava liidu ja riigisisese õigusega.

Artikkel 28

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb CEFis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastuvõetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlust, sealhulgas teha kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

V PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 29

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 tunnistatakse kehtetuks.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, ei mõjuta käesolev määrus nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud määruse (EL) nr 1316/2013 alusel, mille kohaldamist nende meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpetamiseni.

3. CEFi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise- ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek CEFi ja määruse (EL) nr 1316/2013 kohaselt vastu võetud meetmete vahel.

4. Vajaduse korral võib liidu eelarvesse kanda assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikega 5 ette nähtud kulud selleks, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole vastavalt käesolevale määrusele 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

*Artikkel 30***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 7. juuli 2021

Euroopa Parlamendi nimel
president
D. M. SASSOLI

Nõukogu nimel
president
A. LOGAR

LISA

I OSA

NÄITAJAD

CEFi seiratakse hoolikalt, tuginedes näitajatele, mille eesmärk on mõõta CEFi üld- ja erieesmärkide saavutamise ulatust, ning eesmärgiga minimeerida halduskoormust ja -kulusid. Sel eesmärgil kogutakse andmeid järgmiste põhinäitajate kohta.

Sektorid	Erieesmärgid	Põhinäitajad
Transport	Tõhusad, omavahel ühendatud ja mitmeliigilised võrgud ja taristu aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, kaasava, juurdepääsetava, ohutu ja turvalise liikuvuse tagamiseks	Nende piiriüleste ja puuduvate ühenduste arv, mida toetatakse CEFist (sh TEN-T põhivõrku ja üldvõrku kuuluvate linnatranspordisõimedega, piirkondlike piiriüleste raudteeühendustega, mitmeliigiliste logistikaplatvormidega, mere- ja siseveesadamatega, lennujaamade ühendustega ning raudtee-/maanteeterminalidega seotud meetmed)
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad transporti digitaliseerida, eelkõige ERTMSi, RISi, ITSi, VTMSi/e-merendusteenuste ja SESARi kasutuselevõtu kaudu
		CEFi toetusel ehitatud või ajakohastatud alternatiivkütuse tanklate arv
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad suurendada transpordi ohutust
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad parandada piiratud liikumisvõimega isikute ligipääsu transpordile
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad vähendada raudtee-kaubaveoga kaasnevat müra
	Transporditaristu kohandamine kaheksakümnendaks kasutuseks	Selliste transporditaristu osade arv, mis on kohandatud kaheksakümnendaks kasutuse nõuetele vastavaks
Energeetika	Energiaühenduste sidumise ja turgude integreerimise edendamine	Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad ellu viia liikmesriikide võrkude sidumise ja sisepiirangute kõrvaldamise projekte
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad ellu viia töökindla gaasivõrgu tagamise projekte
	Varustuskindlus	Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad muuta võrke arukamaks ja neid digitaliseerida ning mis suurendavad energia salvestamise võimsust
		Kestliku arengu tagamine CO ₂ heite vähendamise edendamise kaudu
Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis soodustavad piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas		

Digisektor	Digitaalse ühendatuse taristu kogu liidus kasutuselevõtu soodustamine	Uued ülisuure läbilaskevõimega võrgud sotsiaal-majanduslikele keskustele ja väga hea kvaliteediga internetiühendused kohalikele kogukondadele
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, millega võimaldatakse 5G-levi piki transpordimarsruute
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, millega võimaldatakse uute ülisuure läbilaskevõimega võrkude loomist
		Nende CEFist toetatavate meetmete arv, mis aitavad kaasa energeetika- ja transpordisektori digitaliseerimisele

II OSA

SOOVITUSLIKUD PROTSENDIMÄÄRAD TRANSPORDISEKTORI JAOKS

Artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud eelarvevahendid jaotatakse järgmiselt:

- 60 % artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud meetmete jaoks: „tõhusate, omavahel ühendatud, koostalitlusvõimeliste ja mitmeliigiliste võrkudega seotud meetmed“, millest 1 559 800 000 eurot ⁽¹⁾ eraldatakse konkurentsipõhiselt ja esmajärjekorras Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide vahel puudevate suurte piiriüleste raudteeühenduste lõpuleviimiseks;
- 40 % artikli 9 lõike 2 punktis b loetletud meetmete jaoks: „aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, mitmeliigilise, kaasava, juurdepääsetava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmed“.

Artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud eelarvevahendid jaotatakse järgmiselt:

- 85 % artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud meetmete jaoks: „tõhusate, omavahel ühendatud, koostalitlusvõimeliste ja mitmeliigiliste võrkudega seotud meetmed“;
- 15 % artikli 9 lõike 2 punktis b loetletud meetmete jaoks: „aruka, koostalitlusvõimelise, säästva, mitmeliigilise, kaasava, juurdepääsetava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmed“.

Artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud meetmete puhul tuleks 85 % eelarvevahenditest eraldada põhivõrgukoridoridega seotud meetmetele ja 15 % üldvõrguga seotud meetmetele.

III OSA

TRANSPORDI PÕHIVÕRGU KORIDORID JA ÜLDVÕRGU PIIRIÜLESED ÜHENDUSED

1. Põhivõrgukoridorid ning eelnevalt kindlaks määratud piiriüleste ja puudevate ühenduste esialgne loetelu

Atlandi põhivõrgukoridor	
Trasside loend	Gijón – León – Valladolid A Coruña – Vigo – Orense – León Zaragoza – Pamplona/Logroño – Bilbao Tenerife / Gran Canaria – Huelva / Sanlúcar de Barrameda – Sevilla – Córdoba Algeciras – Bobadilla – Madrid Sines/Lisboa – Madrid – Valladolid Lissabon – Aveiro – Leixões/Porto – Douro jõgi Sionainn Faing või Shannon Foynes / Baile Atha Cliath või Dublin/Corcaigh või Cork – Le Havre – Rouen – Paris

⁽¹⁾ 1 384 000 000 eurot 2018. aasta hindades.

	Aveiro – Valladolid – Vitoria-Gasteiz – Bergara – Bilbao/Bordeaux – Toulouse/Tours – Paris – Metz – Mannheim/Strasbourg Sionainn Faing või Shannon Foynes / Baile Átha Cliath või Dublin/Corcaigh või Cork – Saint Nazaire – Nantes – Tours – Dijon	
Piiriülesed ühendused	Évora – Mérida	Raudtee
	Vitoria-Gasteiz – San Sebastián – Bayonne – Bordeaux	
	Aveiro – Salamanca	
	Douro jõgi (Via Navegável do Douro)	Siseveeteed
Puuduvad ühendused	Pürenee poolsaarel asuvad koostalitlevad liinid, mis ei ole UIC-rööpmelaiusega	Raudtee
Läänemere – Aadria mere põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Gdynia – Gdańsk – Katowice/Śląsków Gdańsk – Warszawa – Katowice/Kraków Katowice – Ostrava – Brno – Wien Szczecin/Świnoujście – Poznań – Wrocław – Ostrava Katowice – Bielsko-Biala – Žilina – Bratislava – Wien Wien – Graz – Villach – Udine – Trieste Udine – Venezia – Padova – Bologna – Ravenna – Ancona Graz – Maribor – Ljubljana – Koper/Trieste	
Piiriülesed ühendused	Katowice/Opole – Ostrava – Brno Katowice – Žilina Bratislava – Wien Graz – Maribor Venezia – Trieste – Divača – Ljubljana	Raudtee
	Katowice – Žilina Brno – Wien	Maantee
Puuduvad ühendused	Gloggnitz – Mürzzuschlag: Semmeringi baastunnel Graz – Klagenfurt: Koralmi raudteeliin ja tunnel Koper – Divača	Raudtee
Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Algeciras – Bobadilla – Madrid – Zaragoza – Tarragona Madrid – Valencia – Sagunto – Teruel – Zaragoza Sevilla – Bobadilla – Murcia Cartagena – Murcia – Valencia – Tarragona / Palma de Mallorca – Barcelona Tarragona – Barcelona – Perpignan – Narbonne – Toulouse/Marseille – Genova/Lyon – La Spezia / Torino – Novara – Milano – Bologna/Verona – Padova – Venezia – Ravenna/Trieste/ Koper – Ljubljana – Budapest Ljubljana/Rijeka – Zagreb – Budapest – UA piir	
Piiriülesed ühendused	Barcelona – Perpignan	Raudtee
	Lyon – Torino: baastunnel ja juurdepääsuteed	
	Nice – Ventimiglia	
	Venezia – Trieste – Divača – Ljubljana	
	Ljubljana – Zagreb	
	Zagreb – Budapest	

	Budapest – Miskolc – UA piir	
	Lendava – Letenye	Maantee
	Vásárosnamény – UA piir	
Puuduvad ühendused	Almería – Murcia	Raudtee
	Pürenee poolsaarel asuvad koostalitlevad liinid, mis ei ole UIC-rööpmelaiusega	
	Perpignan – Montpellier	
	Koper – Divača	
	Rijeka – Zagreb	
	Milano – Cremona – Mantova – Porto Levante / Venezia – Ravenna/Trieste	Siseveeteed
Põhjamere–Läänemere põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Luleå – Helsinki – Tallinn – Rīga Ventspils – Rīga Rīga – Kaunas Klaipėda– Kaunas – Vilnius Kaunas – Warszawa BY piir – Warszawa – Łódź/Poznań – Frankfurt(Oder) – Berlin – Hamburg – Kiel Łódź – Katowice/Wrocław UA piir – Rzeszów – Katowice – Wrocław – Falkenberg – Magdeburg Szczecin/Świnoujście – Berlin – Magdeburg – Braunschweig – Hannover Hannover – Bremen – Bremerhaven/Wilhelmshaven Hannover – Osnabrück – Hengelo – Almelo – Deventer – Utrecht Utrecht – Amsterdam Utrecht – Rotterdam – Antwerpen Hannover/Osnabrück – Köln – Antwerpen	
Piiriüleised ühendused	Tallinn – Rīga – Kaunas – Warszawa: Rail Balticu uus UIC-rööpmelaiusega täielikult koostalitlev liin	Raudtee
	Świnoujście/Szczecin – Berlin	Raudtee ja siseveeteed
	Via Baltica koridor EE – LV – LT – PL	Maantee
Puuduvad ühendused	Kaunas – Vilnius: osa Rail Balticu uuest UIC-rööpmelaiusega täielikult koostalitlevast liinist	Raudtee
	Warszawa/Idzikowice – Poznań/Wrocław, sh ühendused kavandatava keskse transpordisõlmega	
	Nord-Ostsee kanal	Siseveeteed
	Berlin – Magdeburg – Hannover; Mittellandkanal; Lääne-Saksamaa kanalid	
	Rein, Waal	
	Noordzeekanaal, IJssel, Twentekanaal	
Põhjamere–Vahemere põhivõrgukoridor		
Trasside loend	UK piir – Baile Átha Cliath või Dublin – Sionainn Faing või Shannon Foynes / Corcaigh või Cork Sionainn Faing või Shannon Foynes / Baile Átha Cliath või Dublin/Corcaigh või Cork – Le Havre / Calais / Dunkerque Zeebrugge / Terneuzen / Gent / Antwerpen/Rotterdam/Amsterdam UK piir – Lille – Brussel või Bruxelles Amsterdam – Rotterdam – Antwerpen – Brussel või Bruxelles – Luxembourg	

	Luxembourg – Metz – Dijon – Mâcon– Lyon – Marseille Luxembourg – Metz – Strasbourg – Basel Antwerpen/Zeebrugge – Gent – Calais/Dunkerque/Lille – Paris – Rouen – Le Havre	
Piiriülesed ühendused	Brussel või Bruxelles – Luxembourg – Strasbourg	Raudtee
	Terneuzen – Gent	Siseveeteed
	Seine – Scheldti võrk ning seonduvad Seine'i, Scheldti ja Meuse'i jõe basseinid	
	Reini-Scheldti koridor	
Puuduvad ühendused	Albertkanaal / Canal Albert ja Kanaal Bocholt-Herentals	Siseveeteed
Ida / Vahemere idaosa põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Hamburg – Berlin Rostock – Berlin – Dresden Bremerhaven/Wilhelmshaven – Magdeburg – Dresden Dresden – Ústí nad Labem – Mělník/Praha – Lysá nad Labem / Poříčany – Kolín Kolín – Pardubice – Brno – Wien/Bratislava – Budapest – Arad – Timișoara – Craiova – Calafat – Vidin – Sofia Sofia – RS piir / MK piir Sofia – Plovdiv – Burgas/TR piir TR piir – Alexandroupoli – Kavála – Thessaloniki – Ioánnina – Kakavia/Igoumenítsa MK piir – Thessaloniki Sofia – Thessaloniki – Athina – Pireus/Ikonio – Irakleio – Limassol (Vasiliko) – Nikosia/Larnaka Athina – Patra/Igoumenitsa	
Piiriülesed ühendused	Dresden – Praha/Kolín	Raudtee
	Wien/Bratislava – Budapest	
	Békéscsaba – Arad – Timișoara	
	Craiova – Calafat – Vidin – Sofia – Thessaloniki	
	Sofia – RS piir / MK piir	
	TR piir – Alexandroupoli	
	MK piir – Thessaloniki	
	Ioannina – Kakavia (AL piir)	Maantee
	Drobeta Turnu Severin / Craiova – Vidin – Montana	
	Sofia – RS piir	
	Hamburg – Dresden – Praha – Pardubice	Siseveeteed
Puuduvad ühendused	Igoumenitsa – Ioannina Praha – Brno Thessaloniki – Kavala – Alexandroupoli Timișoara – Craiova	Raudtee
Reini–Alpide põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Genova – Milano – Lugano – Basel Genova – Novara – Brig – Bern – Basel – Karlsruhe – Mannheim – Mainz – Koblenz – Köln Köln – Düsseldorf – Duisburg – Nijmegen/Arnhem – Utrecht – Amsterdam	

	Nijmegen – Rotterdam – Vlissingen Köln – Liège – Brussel või Bruxelles – Gent Liège – Antwerpen – Gent – Zeebrugge	
Piiriülesed ühendused	Zevenaar – Emmerich – Oberhausen	Raudtee
	Karlsruhe – Basel	
	Milano/Novara – CH piir	
	Basel – Antwerpen/Rotterdam – Amsterdam	Siseveeteed
Puuduvad ühendused	Genova – Tortona / Novi Ligure	Raudtee
	Zeebrugge – Gent	
Reini–Doonau põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Strasbourg – Stuttgart – München – Wels/Linz Strasbourg – Mannheim – Frankfurt am Main – Würzburg – Nürnberg – Regensburg – Passau – Wels/Linz München/Nürnberg – Praha – Ostrava/Přerov – Žilina – Košice – UA piir Wels/Linz – Wien – Bratislava – Budapest – Vukovar Wien/Bratislava – Budapest – Arad – Moravita/Braşov/Craiova – Bucureşti – Giurgiu/ Constanta – Sulina	
Piiriülesed ühendused	München – Praha	Raudtee
	Nürnberg – Plzeň	
	München – Mühldorf – Freilassing – Salzburg	
	Strasbourg – Kehl Appenweier	
	Hranice – Žilina	
	Košice – UA piir	
Puuduvad ühendused	Wien – Bratislava/Budapest	
	Bratislava – Budapest	
	Békéscsaba – Arad – Timișoara – RS piir	
	Bucureşti – Giurgiu – Rousse	
	Doonau (Kehlheim – Constanța/Midia/Sulina) ja seonduvad Váhi, Sava ja Tisza jõe basseinid	Siseveeteed
	Zlín – Žilina	Maantee
	Timișoara – RS piir	
Puuduvad ühendused	Stuttgart – Ulm	Raudtee
	Salzburg – Linz	
	Craiova – Bucureşti	
	Arad – Sighișoara – Braşov – Predeal	
Skandinaavia – Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor		
Trasside loend	RU piir – Hamina/Kotka – Helsinki – Turu/Naantali – Stockholm – Örebro (Hallsberg) / Linköping – Malmö Narvik/Oulu – Luleå – Umeå – Stockholm / Örebro (Hallsberg) Oslo – Göteborg – Malmö – Trelleborg Malmö – København – Fredericia – Aarhus – Aalborg – Hirtshals/Frederikshavn København – Kolding/Lübeck – Hamburg – Hannover Bremerhaven – Bremen – Hannover – Nürnberg	

	Rostock – Berlin – Halle/Leipzig – Erfurt – München Nürnberg – München – Innsbruck – Verona – Bologna – Ancona/Firenze Livorno / La Spezia – Firenze – Roma – Napoli – Bari – Taranto – Valletta/Marsaxlokk Cagliari – Napoli – Gioia Tauro – Palermo/Augusta – Valletta/Marsaxlokk	
Piiriülesed ühendused	RU piir – Helsinki	Raudtee
	København – Hamburg: Fehmarni väina püsiühendusele juurdepääsu teed	
	München – Wörgl – Innsbruck – Fortezza – Bolzano – Trento – Verona: Brenneri baastunnel ja juurdepääsuteed	
	Göteborg – Oslo	
	København – Hamburg: Fehmarni väina püsiühendus	Raudtee/maantee

2. Üldvõrgu eelnevalt kindlaks määratud piiriüleste ühenduste esialgne loetelu

Artikli 9 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud üldvõrgu piiriülesed lõigud hõlmavad eelkõige järgmisi lõike:

Baile Átha Cliath või Dublin/Letterkenny – UK piir	Maantee
Pau – Huesca	Raudtee
Lyon – CH piir	Raudtee
Athus – Mont-Saint-Martin	Raudtee
Breda – Venlo – Viersen – Duisburg	Raudtee
Antwerpen – Duisburg	Raudtee
Mons – Valenciennes	Raudtee
Gent – Terneuzen	Raudtee
Heerlen – Aachen	Raudtee
Groningen – Bremen	Raudtee
Stuttgart – CH piir	Raudtee
Gallarate / Sesto Calende – CH piir	Raudtee
Berlin – Rzepin/Horka – Wrocław	Raudtee
Praha – Linz	Raudtee
Villach – Ljubljana	Raudtee
Pivka – Rijeka	Raudtee
Plzeň – České Budějovice – Wien	Raudtee
Wien – Győr	Raudtee
Graz – Celldömölk – Győr	Raudtee
Neumarkt – Kallham – Mühldorf	Raudtee
Merevaigukoridor PL-SK-HU	Raudtee
Via Carpathia koridor BY/UA piir-PL-SK-HU-RO	Maantee
Focșani – MD piir	Maantee

Budapest – Osijek – Svilaj (BA piir)	Maantee
Faro – Huelva	Raudtee
Porto – Vigo	Raudtee
Giurgiu – Varna	Raudtee
Svilengrad – Pithio	Raudtee

3. Üldvõrgu osad, mis asuvad liikmesriikides, kellel puudub maismaapiir teise liikmesriigiga.

IV OSA

PIIRIÜLESTE TAASTUVENERGIAPROJEKTIDE VÄLJAVALIMINE

1. Piiriüleste taastuvenergiaprojektide eesmärk

Piiriüleste taastuvenergiaprojektidega edendatakse liikmesriikidevahelist piiriülest koostööd taastuvate energiaallikate kavandamise, arendamise ja kulutõhusa kasutamise alal ning hõlbustatakse nende integreerimist energia salvestamise rajatiste kaudu, eesmärgiga aidata täita liidu pikaajalist CO₂ heite vähendamise strateegiat.

2. Üldkriteeriumid

Et projekti saaks käsitada piiriülese taastuvenergiaprojektina, peab see vastama kõigile järgmistele üldkriteeriumidele:

- projekt lisatakse kahe või enama liikmesriigi või ühe või enama liikmesriigi ja ühe või enama kolmanda riigi vahelisse koostöölepingusse või mõnda muusse kokkuleppesse, nagu on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklites 8, 9, 11 ja 13;
- projektiga tagatakse kulude kokkuhoid taastuvenergia kasutamisel või tulu seoses süsteemi integreerimise, varustuskindluse või innovatsiooniga, või mõlemad, võrreldes olukorraga, kui analoogset projekti või taastuvenergiaprojekti viiks ellu üks osalev liikmesriik üksi;
- koostööst saadav võimalik üldine kasu kaalub üles selle kulud, sealhulgas pikemas perspektiivis, nagu on hinnatud käesoleva osa punktis 3 osutatud kulude-tulude analüüsis ning käesoleva määruse artikli 7 lõikes 2 osutatud meetodikat kasutades.

3. Kulude-tulude analüüs

- energia tootmise maksumus;
- süsteemi integreerimise maksumus;
- toetuse maksumus;
- kasvuhoonegaaside heide;
- varustuskindlus;
- õhu- ja muu kohalik saaste, näiteks mõju kohalikule loodusele ja keskkonnale;
- innovatsioon.

4. Menetlus

- Sellise projekti promootorid (sealhulgas liikmesriigid), mis võidakse potentsiaalselt valida piiriüleseks taastuvenergiaprojektiks kahe või enama liikmesriigi või ühe või enama liikmesriigi ja ühe või enama kolmanda riigi vahelise, direktiivi (EL) 2018/2001 artiklites 8, 9, 11 ja 13 sätestatud koostöölepingu või mõne muu kokkuleppe alusel ning

millele püütakse saada piiriülese taastuvenergiaprojekti staatust, esitavad komisjonile taotluse projekti valimiseks piiriüleseks taastuvenergiaprojektiks. Taotlus peab sisaldama asjakohast teavet, mis võimaldab komisjonil hinnata projekti käesoleva osa punktides 2 ja 3 esitatud kriteeriumide alusel vastavalt käesoleva määruse artikli 7 lõikes 2 osutatud metoodikale.

Komisjon tagab, et promootoritele antakse võimalus taotleda projektile piiriülese taastuvenergiaprojekti staatust vähemalt kord aastas.

- b) Komisjon moodustab piiriüleste taastuvenergiaprojektide rühma, kuhu kuulub üks esindaja igast liikmesriigist ja üks komisjoni esindaja, ning juhib seda. Rühm võtab vastu oma töökorra.
- c) Vähemalt kord aastas korraldab komisjon piiriülesteks projektideks valimise menetluse. Pärast projektide hindamist esitab komisjon käesoleva punkti alapunktis b osutatud rühmale loetelu rahastamiskõlblikest taastuvenergiaprojektidest, mis vastavad artiklis 7 ja käesoleva punkti alapunktis d sätestatud kriteeriumidele.
- d) Alapunktis b osutatud rühmale antakse komisjoni esitatud loetellu kuuluvate rahastamiskõlblike projektide kohta asjakohast teavet, välja arvatud tundlikku äriteavet, seoses järgmistele kriteeriumidega:
 - i) kinnitus kõigi projektide rahastamiskõlblikkuse ja valikukriteeriumidele vastavuse kohta;
 - ii) teave projektiga seotud koostöömehhanismi kohta ja teave selle kohta, mil määral on projektil ühe või mitme liikmesriigi toetus;
 - iii) projekti eesmärgi kirjeldus, sealhulgas hinnanguline võimsus (kW) ja võimaluse korral taastuvenergia tootmine (kWh aastas), samuti projekti kogumaksumus ja viidatud rahastamiskõlblikud kulud eurodes;
 - iv) teave oodatava liidu lisaväärtuse kohta kooskõlas käesoleva osa punkti 2 alapunktiga b ning eeldatavate kulude ja tulude ning liidu lisaväärtuse kohta kooskõlas käesoleva osa punkti 2 alapunktiga c.
- e) Kui see on asjakohane, võib rühm kutsuda oma koosolekutele rahastamiskõlblike projektide promootoreid, rahastamiskõlblikes projektides osalevate kolmandate riikide esindajaid ja muid asjaomaseid sidusrühmi.
- f) Hindamistulemuste alusel lepib rühm kokku piiriülesteks taastuvenergiaprojektide loetelu kavandis, mis võetakse vastu kooskõlas alapunktiga g.
- g) Komisjon võtab väljavalitud piiriüleste taastuvenergiaprojektide lõpliku loetelu vastu delegeeritud õigusaktiga, võttes aluseks alapunktis f osutatud loetelu kavandi ja võttes arvesse alapunkti i. Komisjon avaldab väljavalitud piiriüleste taastuvenergiaprojektide loetelu ka oma veebisaidil. See loetelu vaadatakse läbi vastavalt vajadusele ja vähemalt iga kahe aasta tagant.
- h) Rühm jälgib lõplikku loetellu kantud projektide elluviimist ning annab soovitusi selle kohta, kuidas saada üle võimalikest viivitustest nende elluviimisel. Selleks annavad väljavalitud projektide promootorid teavet oma projektide elluviimise kohta.
- i) Piiriüleste taastuvenergiaprojektide valimise käigus püüab komisjon selliste projektide väljaselgitamisel tagada asjakohase geograafilise tasakaalu. Projektide väljaselgitamisel võib kasutada piirkondlike ühenduste abi.
- j) Projektile ei anta piiriülese taastuvenergiaprojekti staatust või see võetakse talt ära, kui hindamisel määravaks teguriks olnud teave on ebaõige või kui projekt ei ole kooskõlas liidu õigusega.

V OSA

DIGITAALSE ÜHENDATUSE TARISTU ÜHISHUVIPROJEKTID

1. Gigabitiühendus, sealhulgas 5G-süsteemid ja muu tiptasemel ühendus, sotsiaal-majanduslikele keskustele

Meetmete prioriseerimisel võetakse arvesse sotsiaal-majanduslike keskustele tegevuse eesmärki, kõnealuse ühendusega võimaldatavate digiteenuste ja -rakenduste asjakohasust ning võimalikku sotsiaal-majanduslikku kasu kodanikele, ettevõtjatele ja kohalikele kogukondadele, sealhulgas täiendavat loodatavat kaetust kodumajapidamistes. Olemasolevad eelarvevahendid jaotatakse liikmesriikide vahel geograafilist tasakaalu silmas pidades.

Prioriteediks seatakse meetmed, mis aitavad luua gigabitiühenduse, sealhulgas 5G-süsteemid ja muu tiptasemel ühenduse:

- a) haiglate ja meditsiinikeskuste jaoks kooskõlas tervishoiusüsteemi digitaliseerimiseks tehtavate jõupingutustega, et suurendada liidu kodanike heaolu ning muuta viisi, kuidas patsientidele tervishoiu- ja hoolekandeteenuseid osutatakse;
- b) haridus- ja teaduskeskuste jaoks seoses jõupingutustega, mille eesmärk on hõlbustada muu hulgas kõrgjõudlusega andmetöötluste, pilverakenduste ja suurandmete kasutamist, kaotada digilõhe ja rakendada innovatsiooni haridussüsteemides, parandada õpitulemusi, laiendada võrdseid võimalusi ja suurendada tõhusust;
- c) katkematu traadita 5G-lairibaühenduse kättesaadavuse tagamiseks kõigis linnapiirkondades 2025. aastaks.

2. Traadita internetiühendus kohalikes kogukondades

Rahastamise saamiseks peavad meetmed, mille eesmärk on pakkuda kohalikku traadita internetiühendust kohalikes avaliku elu keskustes, sealhulgas avalikkusele ligipääsetavatel välialadel, millel on kohaliku kogukonna jaoks tähtis roll, vastama järgmistele tingimustele:

- a) neid viib ellu teises lõigus osutatud avaliku sektori asutus, mis on suuteline kavandama kohalike traadita pääsupunktide rajamist avalikus ruumis nii sise- kui ka välitingimustes ja tegema järelevalvet selle üle ning tagama tegevuskulude rahastamise vähemalt kolme aasta jooksul;
- b) need tuginevad ülisuure läbilaskevõimega digivõrkudele, mis võimaldavad tagada kasutajatele väga hea kvaliteediga internetiühenduse, mis:
 - i) on tasuta ja millele ei ole seatud diskrimineerivaid tingimusi, on kergesti juurdepääsetav, turvatud ning kasutab uusimaid ja parimaid olemasolevaid seadmeid ja on suuteline pakkuma kasutajatele kiiret ühendust, ning
 - ii) toetab laialdast ja mittediskrimineerivat juurdepääsu innovatiivsetele digiteenustele;
- c) nende puhul kasutatakse komisjoni ette nähtud ühtset visuaalset identiteeti ja need on seotud asjaomaste mitmekeelsete internetipõhiste vahenditega;
- d) selleks et saavutada koostoime ja suurendada võimsust ning parandada kasutajakogemust, hõlbustavad need 5G-valmidusega väikese levialaga traadita pääsupunktide kasutuselevõttu, nagu on kindlaks määratud direktiivis (EL) 2018/1972 ning
- e) nendega võetakse kohustus hankida vajalikud seadmed ja/või seotud paigaldusteenused kooskõlas kohaldatava õigusega, tagamaks et projektidega ei kaasne põhjendamatu konkurentsimoonusi.

Liidu rahalist toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2102⁽²⁾ artikli 3 punktis 1 määratletud avaliku sektori asutustele eesmärgiga pakkuda riigisisese õiguse kohaselt tasuta ja diskrimineerivate tingimusteta kohalikku traadita ühendust, rajades selleks kohalikud traadita pääsupunktid.

Rahastatud meetmetega ei tohi dubleerida olemasolevaid samalaadsete omadustega, sealhulgas kvaliteedi poolest samalaadseid, tasuta ühendusi, mida avalik või erasektor samas avalikus kohas pakub.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust (ELT L 327, 2.12.2016, lk 1).

Olemasolevad eelarvevahendid jaotatakse liikmesriikide vahel geograafilist tasakaalu silmas pidades.

Asjakohasel juhul tagatakse koordineerimine ja sidusus nende CEFist toetatavate meetmetega, millega toetatakse sotsiaal-majanduslike keskuste juurdepääsu ülisuure läbilaskevõimega võrkudele, mis võimaldavad gigabitühendust, sealhulgas 5G-süsteeme ja muud tiptasemel ühendust.

3. Rahastamiskõlblike 5G-koridoride ja piiriüleste tuumikühenduste esialgne loetelu

Kooskõlas komisjoni poolt gigabitühiskonna saavutamiseks seatud eesmärgiga tagada 2025. aastaks põhiliste maismaatranspordi marsruutide katkematu kaetus 5G-süsteemidega sisaldavad artikli 9 lõike 4 punkti c kohased meetmed, millega tagatakse katkematu kaetus 5G-süsteemidega, esimeses etapis meetmeid, mis käsitlevad piiriüleseid lõike, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust, ning teises etapis meetmeid, mis käsitlevad ulatuslikumaid lõike ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks piki transpordikoridore, nagu on esitatud allpool toodud tabelis (esialgne loetelu). Selleks võetakse aluseks TEN-T koridorid, ⁽³⁾ ent 5G-süsteemide kasutuselevõtmisel ei pea tingimata nendega piirduma.

Lisaks toetatakse ka meetmeid, millega toetatakse tuumikvõrkude, sealhulgas merekaablite kasutuselevõttu liikmesriikides ning liidu ja kolmandate riikide vahel või Euroopa saarte ühendamiseks kooskõlas artikli 9 lõike 4 punktiga d, et tagada selle elutähtsa taristu vajalik liiasus ning suurendada liidu digivõrkude läbilaskevõimet ja töökindlust.

Atlandi põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	Porto – Vigo
	Mérida – Évora
	Paris – Amsterdam – Frankfurt am Main
	Aveiro – Salamanca
	San Sebastián – Biarritz
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Metz – Paris – Bordeaux – Bilbao – Vigo – Porto – Lisboa
	Bilbao – Madrid – Lisboa
	Madrid – Mérida – Sevilla – Tarifa
Tuumikvõrkude, sealhulgas merekaablite kasutuselevõtt	Açores / Madeira saared – Lisboa
Läänemere – Aadria mere põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Gdańsk – Warszawa – Brno – Wien – Graz – Ljubljana - Koper/Trieste
Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Budapest – Zagreb – Ljubljana – Rijeka – Split – Dubrovnik
	Ljubljana – Zagreb – Slavonski Brod – Bajakovo (RS piir)
	Slavonski Brod – Đakovo – Osijek

⁽³⁾ Kursiivkirjas märgitud lõigud asuvad väljaspool TEN-T põhivõrgukoridore, kuid on kaasatud 5G-koridoride hulka.

	Montpellier – Narbonne – Perpignan – Barcelona – Valencia – Málaga – Tarifa pikendusega Narbonne'i – Toulouse
Tuumikvõrkude, sealhulgas merekaablite kasutuselevõtt	Merekaablivõrgud Lisboa – Marseille – Milano
Põhjamere–Läänemere põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	Warszawa – Kaunas – Vilnius
	Kaunas – Klaipėda
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Tallinn – Rīga – Kaunas – LT/PL piir – Warszawa
	BY/LT piir – Vilnius – Kaunas – Klaipėda
	Via Carpathia: Klaipėda – Kaunas – Elk – Białystok – Lublin – Rzeszów – Barwinek – Košice
Põhjamere–Vahemere põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	Metz – Merzig – Luxembourg
	Rotterdam – Antwerpen – Eindhoven
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Amsterdam – Rotterdam – Breda – Lille – Paris
	Brussel või Bruxelles – Metz – Basel
	Mulhouse – Lyon – Marseille
Ida / Vahemere idaosa põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	Sofia – Thessaloniki – Belgrad
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Berliin – Praha – Brno – Bratislava – Timișoara – Sofia – TR piir
	Bratislava – Košice
	Sofia – Thessaloniki – Athina
Reini–Alpide põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	Bologna – Innsbruck – München (Brenneri koridor)
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Rotterdam – Oberhausen – Frankfurt am Main
	Basel – Milano – Genova
Reini–Doonau põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Frankfurt am Main – Passau – Wien – Bratislava – Budapest – Osijek - Vukovar - București – Constanta
	București – Iași
	Karlsruhe – München – Salzburg – Wels
	Frankfurt am Main – Strasbourg

Skandinaavia – Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse ühendatud ja automatiseeritud liikuvust	Oulu – Tromsø Oslo – Stockholm – Helsinki
Ulatuslikum lõik ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse laialdasemaks kasutuselevõtuks	Turku – Helsinki – RU piir
	Oslo – Malmö – København – Hamburg – Würzburg – Nürnberg – München – Rosenheim – Verona – Bologna – Napoli – Catania – Palermo
	Stockholm – Malmö
	Napoli – Bari – Taranto
	Aarhus – Esbjerg – Padborg
